

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITON

TOIMINTAKERTOMUS 2019

EDUNVALVONTA

Vuosi 2019 oli vaalien ja lukioiden opetussuunnitelman uudistamisen puolesta vaikuttamisen vuosi. Lukiolaiset saatiin innostumaan opetussuunnitelmavaikuttamisesta ja sitä pyrittiin edistämään edunvalvontaviestinnän avulla. Vuoteen mahtui sekä europarlamentti- että eduskuntavaalit, joihin pyrittiin saamaan lukiolaisten näkökulma vahvasti esiin. Liitto toteutti edunvalvontaa tiiviissä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa laajan lukiolaiskentän ja piirijärjestöjen kanssa. Meille on kunnia-asia, että kantamme ja avauksemme perustuvat paitsi tutkittuun tietoon, myös lukiolaisten mielipiteisiin ja kokemuksiin, joten vuonna 2019 tehtiin historian ensimmäinen Lukiolaisbarometri. Vuonna 2019 liitto oli aktiivinen keskustelunherättäjä ja yhteiskunnallisiin asioihin tarttuja, joka rakensi vaikuttamisen paikkoja lukiolaisille. Konkreettinen vaikuttamisen paikka oli Lukiolaisten huipputapaaminen Visio, joka keräsi 300 lukiolaista keskustelemaan yhteiskunnallisista muutoksista ja niihin vastaamisesta.

Kärkihankkeet

Nro	Päätavoite	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Lukiolaiset on vahva ja näkyvä vaikuttaja eduskuntavaaleissa, ja lukiolaisten tavoitteet näkyvät hallitusohjelmassa.	<p>Toteutetaan lukiolaisten eduskuntavaalikampanja yhdessä piirien ja opiskelijakuntien kanssa.</p> <p>Viedään lukiolaisten tavoitteet ehdokkaiden ja puolueiden tietoisuuteen.</p> <p>Nostetaan lukiolaisille tärkeitä teemoja julkiseen keskusteluun.</p> <p>Kannustetaan lukiolaisia ehdolle.</p>	<p>Lukiolaisten eduskuntavaalikampanja tehtiin tiiviisti yhdessä piirien ja opiskelijakuntien kanssa. Talvipäivillä koulutettiin eduskuntavaalikampanjasta, ehdokkaiden kohtaamisesta sekä laadittiin piirien kampanjasuunnitelmat. Jaettiin myös materiaaleja ja jokainen vertaistukiryhmä mietti omaa rooliaan kampanjassa. Aktiivisimmat toimijat ja piiri myös palkittiin Kevätpäivillä. Ehdokkaiden tapaamisesta luotiin seurantataulukko.</p> <p>Ehdokkaita tavattiin 705, eli yli 28% kaikista ehdokkaista.</p> <p>Vaaliviestinnässä hyödynnettiin erityisesti vaalikoneita:</p> <p>Nostettiin hyviä vaalikoneiteemoja keskusteluun Twitterissä ja lisäksi oltiin yhteydessä yksittäisiin koneita valmisteleviin toimittajiin. Kannustettiin myös lukiolaistoimijoita jättämään toivekysymyksiä Ylen ja HS:n joukkoistaessa vaalikoneiden valmistelua. 2015 vaaleihin verraten koulutuskysymykset olivat kattavasti esillä, mm. oppivelvollisuus, maksuton 2. aste, koulutusleikkaukset.</p> <p>Koulutusta ja lukiolaisia koskeviin keskusteluihin vaalien alla otettiin osaa sosiaalisessa mediassa sekä perinteisessä mediassa ja osallistuttiin myös vaalitulaisuuksiin. Myös toimijoita kannustettiin olemaan mukana keskustelussa. Puolueiden avainhenkilöitä tavattiin niin vaalien kuin hallitusohjelmaneuvoittelujen tiimoilta.</p> <p>Laadittiin koulutusaiheisista kysymyksistä mallivastaukset, joita jaettiin twitterissä ennen vaalikoneiden vastausajan päättymistä. Vaalikonevastauksista jaettiin erityisesti Nuorten vaalikoneen vastauksia, joiden vastausjakamat tukivat lukiolaisten vaikuttamistyötä.</p> <p>Opiskelijakunnat tekivät mallikkaasti vaalityötä keskusliiton ja piirien aktiivisina mm. järjestämällä vaalipaneeleita ja muita tempauksia. Vaalimateriaalia lähetettiin kaikkiin Suomen päivälukioihin ja ohjeistus paneelin järjestämiseen luotiin.</p> <p>Hallitusohjelmaneuvoitteluja seurattiin ja asian tiimoilta tavattiin suurimpien puolueiden avainhenkilöitä. Hallitusohjelmaneuvoittelujen ja vaalien aikaan nostettiin Lukiolaisten sosiaalisissa medioissa meille tärkeitä asioita esille useaan otteeseen. Hallitusohjelmaneuvoittelujen tulosten julkistettua tehtiin myös mielipidekirjoitus sekä kannanotto. Nuorten (18-24-vuotiaat) äänestysprosentti vaaleissa nousi kahdeksan prosenttisyksikköä. Lintsa Lintsilä -tapahtuma pyrittiin järjestämään, mutta se jouduttiin valitettavasti perumaan liian pienen osallistujamäärän vuoksi.</p> <p>Koulutusta ja lukiolaisia koskeviin keskusteluihin vaalien alla otettiin osaa sosiaalisessa mediassa sekä perinteisessä mediassa ja osallistuttiin myös vaalitulaisuuksiin. Myös toimijoita kannustettiin olemaan mukana keskustelussa. Puolueiden avainhenkilöitä tavattiin niin vaalien kuin hallitusohjelmaneuvoittelujen tiimoilta.</p>

2	Lukiolaisten kädenjälki näkyy sekä lukion opetussuunnitelman perusteissa että lukion paikallisissa opetussuunnitelmissa.	<p>Liitto vaikuttaa aktiivisesti opetussuunnitelman perusteita työstävässä työryhmissä ja on proaktiivinen Opetushallituksen suuntaan.</p> <p>Käsittellään lukion opetussuunnitelman aiheita liiton tapahtumilla.</p> <p>Kerätään lukiolaisilta palautetta nykyisten opetussuunnitelmien toimivuudesta.</p> <p>Tuotetaan materiaalia opetussuunnitelma-vaikuttamisen tueksi piireille ja opiskelijakunnille.</p>	<p>Järjestettiin Talvipäivillä ja kevään Watereilla workshoppeja sekä kaikille yhteisiä puheenvuoroja LOPS-prosessista ja sisältöihin vaikuttamisesta.</p> <p>OPH:n lukiokoulutuksen päällikkö teki info- ja tervehdysvideon opiskelijakuntatoimijoille LOPS-teemalla. Opiskelijakuntatoimijoilta kerätyt toiveet koostettiin ja toimitettiin LOPS-ohjausryhmälle.</p> <p>LOPS-sisällöistä toteutettiin jäsenistökyseily lukiolaiskirjeen yhteydessä. Kyselyyn vastasi reilu 600 lukiolaista, ja niistä koostettiin muistio sekä LOPS-ohjausryhmälle että oppiainekohtaiseen valmisteluun.</p> <p>Yleisesti SLL:n toimittamat materiaalit ja esittämät näkökulmat on huomioitu kiitettävästi LOPS:n valmistelussa.</p> <p><i>(LOPS-filmin sijaan tehtiin hallitusohjelmaneuvoitteluihin liittyvä vastaava filmi Vision yhteydessä.)</i></p> <p>Syyspäivillä ja Watereilla koulutettiin lukiolaisia vaikuttamisesta sekä kerrottiin LOPS:ista ja siihen vaikuttamisesta. LOPS:ista lähetettiin tietoa opiskelijakunnille, sekä siitä informoitiin myös lukiolaiskirjeessä ja aktiivikirjeessä.</p> <p>Pidettiin LOPS-ohjausryhmässä sekä Opetushallituksen johtokunnassa esillä kysymystä siitä, miten LOPS:in päivitys vaikuttaa oppimateriaalien hankintaan opiskelijan näkökulmasta ja miten siitä saataisiin opiskelijoille reilu. Opiskelijan näkökulmasta vaihtuvat oppimateriaalit heikentävät LOPS-prosessin legitimitettä.</p> <p>Koulukäyntien yhteydessä käytävässä rehtoritapaamisessa kartoitettiin, miten oppilaitoksessa on suunniteltu osallistettavan opiskelijoita opetussuunnitelmatyössä.</p> <p>OPH:n, Kuntaliiton ja Surefiren kanssa tehtiin yhteistyötä mm. tapaamisten merkeissä.</p>
3	Lukiolaisten edunvalvontaviestintää lisää lukiolaisten tietoisuutta liiton kannoista, voimaannuttaa lukiolaisia vaikuttamaan ja herättää yhteiskunnallista keskustelua.	<p>Julkaistaan juuri lukiolaisille kohdennettua ja lukiolaisten näköistä edunvalvontasisältöä sosiaaliseen mediaan.</p> <p>Lisätään lukiolaisten tietoisuutta edunvalvonnallisista linjauksista sosiaalisen median ja opiskelijakuntien välityksellä.</p> <p>Toteutetaan suunnitelmallista edunvalvontaviestintää muun muassa edunvalvonnan viestintäsuunnitelman pohjalta ja kehitetään viestintää kerättyjen kokemusten perusteella.</p> <p>Tuetaan piirejä edunvalvontaviestinnän suunnittelussa ja toteuttamisessa.</p>	<p>Edunvalvonnan teemoja nostettiin erityisesti Instagram Storyssä. Syksyllä toteutettiin esimerkiksi lukion uudesta opetussuunnitelmasta LOPS-somekampanja, jossa LOPS-vaikuttamisesta kertoivat lukiolaiset.</p> <p>Edunvalvonnan ja viestinnän yhteisissä palaverissa sovittu käytänteistä ja someaikataulun joustoista ev-sektorin tarpeisiin. Viestintä kouluttanut toimihenkilöt some-kuvien tekemiseen. Postauksia mietitty yhteisesti.</p> <p>Kevätpäivillä järjestettiin workshop edunvalvontaviestinnästä, jossa ideoitiin hyviä käytänteitä viestinnän toteuttamiseen.</p> <p>Lukiolaistoimijoille ja liittohallitukselle viestittiin ajankohtaisista edunvalvonnan teemoista heille suunnatuissa kanavissa ja kannustettiin lukiolaisia osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lukiolaissomettajien viestien jakaminen vaatii hiomista.</p> <p>Kevätpäivillä syntyi ajatus perustaa yhteinen WhatsApp-ryhmä lukiolaissomettajille, jossa matala kynnyksellä jakaa sisältöjä ja josta saa myös lukiolaisten somesisältöjä nopeammin tietoon. Tätä ei vielä perustettu.</p>

Jatkuva toiminta ja muut projektit

Nro	Päätaivoite	Toimenpiteet	Toteutus & tulokset
4	Liitto edustaa lukiolaisia vahvasti kaikilla päätöksenteon tasoilla.	<p>Edustetaan lukiolaisia kaikissa merkittävässä lukiokoulutusta ja lukiolaisten hyvinvointia käsittelevissä työryhmissä ja toimielimissä.</p> <p>Päivitetään edunvalvonnan työnjako vastaamaan maan uutta hallintorakennetta tarvittaessa.</p> <p>Tuetaan piirien edunvalvonnan fokusta vertaistukiryhmän kautta.</p> <p>Koulutetaan ja kannustetaan piirejä maakunnalliseen vaikuttamiseen.</p> <p>Koulutetaan opiskelijakuntia kuntavaikuttamiseen.</p>	<p>Opiskelijakunnille viestittiin edunvalvonnan teemoista tietoja ja erityisesti tuotettiin LOPS-vaikuttamiseen materiaalia.</p> <p>Kevätpäivillä vinkkailtiin kansanedustajatapaamisista ja tapaamispaketti päivitettiin vuodelle 2019. Aktiivit tapasivat 26 kansanedustajaa eduskuntavaalien jälkeen ja niistä raportoitiin liitolle. Kampanja jatkuu ensi vuonna. Myös materiaaleista kerättiin palautetta.</p> <p>Seurattiin maakuntauudistuksen etenemistä, mutta siitä riippumatta vahvistettiin piirien roolia maakunta- ja vaalipiiritason vaikuttajina Kevätpäivillä.</p> <p>Koulutettiin opiskelijakuntatoimijat Water-opiskelijakuntafestareilla kuntavaikuttamisesta.</p>

5	Lukiolaiset saavat tavoitteensa läpi mahdollisissa maakuntavaaleissa.	<p>Toteutetaan Lukiolaisten maakuntavaalikampanja.</p> <p>Tarjotaan lukiolaisille matalan kynnyksen keinoja osallistua maakuntavaalikampanjan käytännön toteuttamiseen ja aktivoituaan lukiolaisia sekä ehdolle että äänestämään.</p> <p>Tehdään yhteistyötä muiden järjestöjen kesken maakuntavaalikampanjan saralla valtakunnallisesti.</p> <p>Osallistetaan piirejä maakuntavaalikampanjan suunnittelussa ja tuetaan piireille materiaalia kampanjan toteuttamisen tueksi.</p> <p>Maakuntavaalit näkyvät liiton viestinnässä.</p>	Seurattiin, mitä maakuntavaaleille tapahtuu. Maakuntavaaleja ei kuitenkaan tullut, joten valmistautuminen lopetettiin. Materiaalia kuitenkin on jo ja valmius jatkaa työtä, jos maakuntavaalit tulevat uudelleen pöydälle.
6	Liiton edunvalvonta huolehtii laaja-alaisesti nuoren asemasta yhteiskunnassa.	<p>Laajennetaan tavoiteohjelmaa kattamaan nykyistä laajemmin nuoren asemaan yhteiskunnassa vaikuttavia teemoja.</p> <p>Päivitetään tavoiteohjelma erityisesti kunnallisen päätöksenteon näkökulmasta.</p> <p>Varmistetaan, että liitolla on riittävä osaaminen nuorten laaja-alaiseen edunvalvontaan.</p>	<p>Lukiolaiskirjeessä kartoitettiin lukiolaisten näkemyksiä tärkeistä teemoista. Syyspäivillä tavoiteohjelmavalmistelijoiden workshopissa kartoitettiin tärkeitä teemoja ja osallistettiin aktiivisia toimijoita valmisteluun. Aktiiville ja Lukiolaistoimijoihin menneen kirjeen mukana kysyttiin kommentteja asiakirjoihin.</p> <p>Lisäksi Lukiolaisbarometri 2019 -tutkimuksessa kartoitettiin lukiolaisten arvoja ja tärkeiksi kokemia teemoja. Lukiolaisbarometrin julkaisutilaisuus järjestettiin marraskuun viimeisellä viikolla ja sinne osallistui lukiolaisia ja sidosryhmien edustajia kuulemaan lukiolaisten tilasta.</p>
7	Opiskelijakunnat osallistuvat aktiivisesti edunvalvonnan tekemiseen.	<p>Opiskelijakuntia osallistetaan liiton asiakirjavalmisteluun.</p> <p>Opiskelijakunnille tarjotaan apua, materiaaleja ja koulutusta paikallisen edunvalvonnan tekemiseen.</p>	Aktiivikirjeeseen sekä Lukiolaistoimijat-ryhmään Facebookissa laitettiin kysely ja kommentointimahdollisuus asiakirjatyöstön aikana. Watureilla koulutettiin edunvalvonnasta kiinnostuneita opiskelijakuntatoimijoita vaikuttamisesta ja sen mahdollisuuksista.
8	Liitto osallistuu lukiokoulutuksen pedagogiseen kehittämiseen.	<p>Kerätään palautetta sähköisistä ylioppilaskirjoituksista, erityisesti matemaattisten aineiden sujumisesta ja kehittämistarpeista.</p> <p>Toteutetaan ylppäreihin liittyvä viestintäkampanja.</p> <p>Kerätään palautetta tuntijakokokeiluun osallistuneilta opiskelijoilta, ja vaikutetaan aktiivisesti kokeilun seurannasta ja jatkotoimenpiteistä päätettäessä.</p>	<p>Ylioppilastutkintolautakunta (YTL) ja Abitreenit toteuttivat omat palautekyselynsä ylioppilaskirjoituksista, joten SLL ei tehnyt omaansa, vaan seurattiin palautekyselyjen tuloksia. 2/2019 otimme kantaa matematiikan sähköiseen ylioppilaskokeeseen ja lukulomalla tarjottavaan tukeen kokeeseen valmistautumisessa. Syksyllä jaettiin YTL:n palautekyselyä.</p> <p>YTL:n kehittämissuunnitelman työstämisen yhteydessä pidettiin esillä YTL:n kokelaspalautteen keräämisen prosessin kehittämistä. Yökirjoitusten uusista muutoksista tiedotettiin somessa sekä kirjeissä.</p> <p>Tuntijakokokeilun väliraportista keskusteltiin mm. lukiouudistuksen seurantarivissä, tuotiin esiin opiskelijoiden positiivisia kokemuksia ja tarvetta antaa väliraportti hallituskauden aikana. Väliraportti annettiin heinäkuussa 2019.</p>
9	Yksittäiselle opiskelijalle on tarjolla tukea ja apua ongelmiinsa ja tietoa lukiolaisten oikeuksista.	<p>Toimihenkilöt auttavat lukiolaisia heitä koskevissa ongelmissa.</p> <p>Toimihenkilöt tarjoavat tietoa ja vastaavat opiskelijoiden kysymyksiin Lukiolaisoppaan kautta sekä suoraan lukiolaisille.</p> <p>Päivitetään Lukiolaisoppas vastaamaan uuden lukiolainsäädännön sekä opetussuunnitelmien perusteiden kirjauksia.</p> <p>Toteutetaan oikeusturvaviestintäkampanja erityisesti muutosten osalta.</p>	<p>Lukiolaisoppaan päivitys siirrettiin ensi vuodelle. Todettiin, että käytännössä ei ole mahdollista päivittää Lukiolaisoppasta uusia säädöksiä vastaaviksi nettisivu-uudistuksen vaatimassa aikataulussa. Toistaiseksi sivuilta löytyy vanhat vastaukset – tarkoituksena ryhtyä päivittämiseen myöhemmin, apuna viestinnän tyypit vastausten muotoilussa & sivuille syöttämisessä. Uudistuksen yhteydessä poistunut hakutoiminto, selvitetään mikä homma. Lisäksi olisi hyvä, jos näkösilte saataisiin "viimeksi lisätyt kysymykset" tms.</p> <p>Siirretty harkittavaksi ensi vuodelle oikeusturvaviestintäkampanja. Tässä voi ottaa mallia parin vuoden takaisesta #tiesitkettä -kamppiksesta, jonka matskuja löytyy drivestä hakemalla.</p>

10	Liiton edunvalvontaa tehdään jatkuvassa vuorovaikutuksessa lukioalaisten kanssa.	<p>Opiskelijakunnilta kerättävää tietoa käytetään hyödyksi edunvalvonnassa.</p> <p>Liiton toimihenkilöt keräävät lukioalaisilta tietoa ja näkemyksiä edunvalvonnan tueksi.</p> <p>Liitto nostaa esiin omissa kanavissaan piirien edunvalvonnallisia saavutuksia.</p> <p>Liiton edunvalvontatyön arkea avataan konkreettisemmin osana viestintää lukioalaisille.</p>	<p>Lukioalaisille tarjottiin mahdollisuus vuorovaikutukseen kampanjoilla ja kyselyillä (mm. #puhutaanpanemisesta, LOPS, tavoiteohjelma).</p> <p>Puheenjohtaja sometti mm. aiheista maksuton2aste, hallitusohjelma (pakollinen toisen kotimaisen kielen yo-koe) ja LOPS.</p> <p>Piirit ja toimijat tekivät mielipidekirjoituksia, joista osa on laitettu liitolle tsekattavaksi. Lehdistä huomattiin pari tekstiä, jotka eivät olleet käyneet keskusliiton kautta. Piirit ottivat hyvin kantaa ajankohtaisten aiheiden ollessa pinnalla mm. vaalien ja hallitusohjelmaneuvoittelujen aikaan sekä syksyllä muutamien lukioiden lakkauttamisaikoiden yhteydessä. Koulukäyntien hyödyllisyyttä kehitettiin kesän aikana muun koulukävijäkoulutuksen suunnittelun yhteydessä. Koulukäyntien raportoinnissa kartoitettiin myös ev:lle relevantteja asioita.</p>
11	Liitto on aktiivinen vaikuttaja niin päättäjien kuin sidosryhmienkin keskuudessa, ja koulutus päättäjät ovat tietoisia liiton kannoista sekä pitävät niitä tärkeinä asioina.	<p>Tarjotaan lukioalaisten asiantuntemusta päätöksenteon tueksi.</p> <p>Liitto valmistelee päättäjän oppaan lukioalaisia koskevista asioista päätöksenteon tueksi.</p> <p>Tavataan säännöllisesti liiton tavoitteiden kannalta keskeisiä päättäjiä, viranhaltijoita ja sidosryhmiä.</p> <p>Ylläpidetään ja syvennetään yhteistyötä erityisesti nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa.</p> <p>Ollaan aktiivinen toimija niissä järjestöissä ja verkostoissa, joiden jäsen liitto on.</p>	<p>Päättäjän opasta ei ehditty juuri ajatellaakaan – Jatkoa varten kannattaa miettiä palvelisiko tämä paremmin tarkoitustaan, jos toteutettaisiin siten, että voisi jakaa uusille kuntapäättäville 2021 ja/tai jo kuntavaaliehdokkaille?</p> <p>Epressin listat päivitetty; drivestä löytyvä kutsuvieraslista päivitetty osin; piirien kansanedustajalistat päivitetty.</p>
12	Liitto on aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelija ja keskustelunherättäjä yhteiskunnallisista asioista nuorten näkökulmasta.	<p>Kannustetaan toimijoita osallistumaan edunvalvonnallisiin keskusteluihin sosiaalisessa mediassa ja jakamaan liiton sisältöjä.</p> <p>Laaditaan kannanottoja ja lausuntoja ajankohtaisista aiheista. Tehdään keskustelunavauksia ja reagoidaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.</p> <p>Varmistetaan, että liitolla on ajantasaiset ja laadukkaat työkalut liiton medianäkyvyyden ja muun yhteiskunnallisen keskustelun seurantaan.</p> <p>Tehdään yhteistyötä muiden nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen kanssa.</p> <p>Osallistutaan SuomiAreena-tapahtumaan.</p> <p>Järjestetään sidosryhmätilaisuuksia.</p> <p>Järjestetään lukioalaisten Huipputapaaminen, mikäli ulkopuolista rahoitusta järjestyy.</p> <p>Osallistutaan Pride-tapahtumiin.</p>	<p>Toimijoita kannustettiin osallistumaan edunvalvonnallisiin keskusteluihin sosiaalisessa mediassa. Yhteiskunnallista keskustelua ja poliittista päätöksentekoa seurattiin tiiviisti ja kannanottoja tehtiin vuoden mittaan useita.</p> <p>Järjestettiin edunvalvonta- ja pääsektorin yhteinen workshop keväällä. Kartoitettiin keskeisimpiä sidosryhmiä ja sovittiin yhteydenpitokäytännöistä, joita edellytetään SLL:n edustajina toimivilta. Erityisen tärkeät nämä käytännöt ovat tilanteissa, jossa SLL:n edustajana toimii henkilö, jolla ei ole luontevaa kytköstä toimiston jokapäiväiseen toimintaan. Workshopin pohdinnat koottiin ns. MOSH-taulukoon.</p> <p>Kilpalutettiin media- ja some-seuranta. Päätettiin valita Meltwater uudeksi kumppaniksi.</p> <p>SuomiAreenassa olimme mukana järjestämässä #Terapiatakuu ja muita ratkaisuja nuorten mielenterveyden parantamiseen - keskustelutilaisuutta. Tilaisuus oli erittäin onnistunut.</p> <p>Järjestettiin toukokuussa OPH:n Erasmus-rahoituksella VISIO - lukioalaisten ratkaisuseminaari. Seminaariin kokoontui n. 250 lukioalaista, joista suurin osa oli ensimmäisellä SLL-tapahtumallaan. Päivän aikana oli salipuheenvuoroja erilaisista vaikuttamisen tavoista, workshop-työskentelyä asiantuntija-alustusten pohjalta sekä nuorten kansanedustajien paneeli. Seminaarista tuotettiin kaksi videota jälkimarkkinointiin. Seminaarista laadittiin hankeraportti, joka toimitettiin Opetushallitukselle.</p> <p>Suomen Lukioalaisten Liitto osallistui Helsinki Pride -kulkueen opiskelijablokkiin.</p> <p>Järjestettiin Studia-messuilla paneelikeskustelu toisena messupäivänä koskien Lukioalaisbarometriä. Tilaisuudessa oli edustajat kuudesta eri puolueesta.</p>
13	Piirit ja jäsenjärjestö ovat alueellisesti vaikuttavia ja vakuuttavia edunvalvojia.	<p>Piirien ja jäsenjärjestön edunvalvontavastaavia koulutetaan ja tuetaan vastuualueensa tehtävissä ympäri vuoden.</p> <p>Järjestetään koulutusta ja annetaan piirijärjestöille ja jäsenjärjestöille apua ja tukea edunvalvonnan tekemiseen läpi vuoden.</p>	<p>Aktiivitapahtumilla järjestettiin koulutuksia mm. vaikuttamisen perusteista, opetussuunnitelmatyöstä, eduskuntavaaleista, kansanedustajien tapaamisesta, maakunnallisesta päätöksenteosta. Koulutuksiin osallistui pääsääntöisesti piirien edunvalvontavastaavia sekä jonkin verran muita kiinnostuneita. Palaute oli hyvää.</p> <p>Piirien osavuositoimintakertomuspohjissa oli edunvalvonnallisesti hyödyllisiä toimenpiteitä.</p> <p>Piiri- ja jäsenjärjestöille oli tarjolla tukea edunvalvonnan vertaistukiryhmän vetäjän, asiantuntijoiden ja puheenjohtajan toimesta. Yhteydenpitokanavaa ei kuitenkaan luotu, vaan vertaistukiryhmällä oli oma kanava, jossa ei ollut toimihenkilöitä.</p>

14	Liitto tarjoaa vaikuttamisen paikkoja lukiolaisille.	<p>Perustetaan edunvalvonnallisia pop up -jaoksia tarpeen mukaan.</p> <p>Kartoitetaan lukiolaisten mielipiteitä tekemällä kyselyitä edunvalvonnallisista teemoista.</p> <p>Viestitään myös muiden yhteiskunnallisten toimijoiden vaikuttamisen paikoista.</p> <p>Liitto kannustaa lukiolaisia toimimaan aktiivisesti kansalaisyhteiskunnassa.</p>	<p>Kesällä perustettiin ja avattiin haku väestörakenteita pohtivaan pop up -jaokseen. Jaokseen valittiin puheenjohtajien lisäksi kolme henkilöä. Työskentely alkoi syyskuussa ja päättyi lokakuussa.</p> <p>Kyselyitä oli säännöllisesti lukiolaiskirjeissä. Kyselyiden tuloksia hyödynnettiin paljolti vaikuttamistyössä, mutta niiden tuloksia ei tarkemmin avattu julkisesti.</p>
----	--	---	--

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Nro	Päätavoite	Toimenpiteet	Toteutus & tulokset
1	Liiton kansainvälinen toiminta on pitkäjänteistä, jatkuvaa, tavoitteellista ja tunnettua Liiton toimijoiden ja muiden lukiolaisten keskuudessa.	<p>Valitaan kansainvälinen jaos johtamaan ja koordinoimaan Liiton kansainvälistä toimintaa.</p> <p>Kansainvälinen jaos perehdytetään tehtäviinsä heti vuoden alussa.</p> <p>Jaoksen jäsenet hakeutuvat kansainvälistä toimintaa tekevien sidosryhmien ja kattojärjestöjen luottamuspesteihin.</p> <p>Jaetaan jaoksen vastuualueet siten, että jokaisella kattojärjestöllä on yksi vastuuhenkilö, joka huolehtii yhteydenpidosta.</p> <p>Kansainvälisestä toiminnasta viestitään aktiivisesti järjestön sisä- ja ulkopuolelle.</p>	<p>Kansainvälinen jaos valittiin tammikuussa. Perehdytyspäivä pidettiin 18.02.2019. Liitto tuki Bicca Olinin valintaa OBESSUn hallitukseen, ja hänet valittiin. Adina Nivukoski haki NSSN:n CC:n jäseneksi, mutta ei tullut valituksi. Tavoiteohjelmassa kestävä kehityksen linjauksia, toimintasuunnitelmaa päivitetty. Käännöksen edistäminen vielä kesken.</p> <p>Facebook-ryhmän jäsenmäärä nousi 16.10.2019 mennessä 16 jäsenellä (+27%), ja postauksia siellä oli samaan päivämäärään mennessä 9 kappaletta (+900%) enemmän. OBESSUn vuosikokouksesta puhuttiin Instagramin puolella, Summer Schoolista snäpättiin liiton tilillä. Aktiivipäiville ei ole tuotu kv-toiminnan terveisiä. Jaos pohti myös kokouksissaan viestinnän ja näkyvyyden kehittämistä jaoksen työskentelyssä tulevaisuudessa.</p>
2	Liitto on kansainvälisesti tunnettu ja vakavasti otettava toimija.	<p>Osallistutaan aktiivisesti OBESSUn ja NSSN:n tapahtumiin. (KV)</p> <p>Tavataan muiden kotimaisten kansainvälistä toimintaa tekevien opiskelija- ja nuorisjärjestöjen edustajia. (KV)</p> <p>Tehdään tiivistä yhteistyötä muiden eurooppalaisten toisen asteen opiskelijajärjestöjen kanssa ja kutsutaan näitä Liiton liittokokoukseen. (KV)</p> <p>Vaikutetaan ja pidetään yhteyttä suomalaisiin europarlamentaarikkoihin ja vierailaan mahdollisuuksien mukaan Brysselissä. (EV)</p>	<p>Tapahtumilla käytiin. SLL:n edustus oli vuoden aikana OBESSU:n General Assemblyssa sekä syyskokoukseen lähetettiin osallistuja joulukuussa. Lisäksi osallistuttiin OBESSU:n Summer Schooliin, Study Sessioniin ja Act.ival for Future -tapahtumaan. Myös NSSN:n vuosikokoukseen osallistuttiin.</p> <p>OBESSUn edustajien kanssa tavattiin Helsingissä kaksi kertaa fyysisesti, yhteydenpitoa jatkettiin sähköisesti.</p> <p>Vuoden aikana järjestettiin NSSN:n vuosikokous yhdessä FSS:n kanssa. Liittokokoukseen kutsuttiin muiden opiskelijajärjestöjen edustajia.</p> <p>Meppien tapaaminen siirrettiin ensi vuodelle.</p>
3	Liitto vaikuttaa eurovaaleissa.	<p>Tunnistetaan muutama keskeinen vaaliteema, kuten liikkuvuus ja koulutuksen digitalisaatio, ja nostetaan niitä Liiton viestinnässä.</p> <p>Kannustetaan lukiolaisia äänestämään ja seuraamaan vaalikeskusteluja.</p> <p>Tehdään eurovaalien tiimoilta yhteistyötä Allianssin, Eurooppanuorten ja Eurooppalaisen Suomen kanssa.</p>	<p>Liittohallitus määritteli liiton EU-vaaliteemat, joita pidettiin esillä vaalien aikaan somessa. Toimitettiin kannat tiedoksi myös piireille, joita kannustettiin osallistumaan mm. Eurooppalaisen Suomen järjestämiin eurovaalitapahtumiin.</p> <p>Sisällytettiin VISIO-seminaariin "Suomi Euroopassa"-workshop, jossa käsiteltiin Suomen roolia EU:ssa.</p> <p>Keskityttiin vaaliviestinnässä erityisesti nuorten äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen ja mietittiin aktiivitapahtumilla, mitkä asiat vahvistaisivat kiinnostusta äänestämiseen ja vaalikeskusteluun osallistumiseen.</p> <p>Nuorten äänestysaktiivisuus eurovaaleissa nousi edellisistä eurovaaleista selvästi.</p> <p>Välitettiin tietoa liiton somessa, jäsenistölle sekä piireille #tälläkertaaäänestän- sekä #vaadifaktat-kampanjoista.</p> <p>Jaettiin kampanjamateriaalia (julisteita, tarroja) opiskelijakunnille sekä SLL:n kevään tapahtumien osallistujille.</p>

Toimintakertomus 2019

PALVELUT

Vuonna 2019 pohdittiin toden teolla liiton tarjoamien palveluiden tulevaisuutta. Vuoden aikana kehitettiin kumppanuuksia ja pyrittiin hankkimaan uusia jäsenetuja. Erityisesti Ruutu+ oli liittymisetuna erinomainen. Jäsenhankinnassa ja pidossa päästiinkin tavoitteisiin. Uusia kiinnostavia kumppanuuksia solmittiin ja kokeiltiin Musta tulee isona -kampanjan kaupallistamista. Jäsenviestinnän suurin ponnistus oli uusien verkkosivujen tekeminen, jotka saatiin valmiiksi kesällä. Myös edunvalvontaviestintään panostettiin, koska kuluneena vuonna pidettiin kahdet vaalit. Jäsenpalvelussa uutena avauksena oli jäsenpalveluchatin avaaminen jäsenille. Vuonna 2019 tiivistettiin yhteistyötä Frankin kanssa muun muassa yhteisellä Slack -kanavalla. Improbatur -lehti ilmeistyi jälleen neljä kertaa. Numeroissa käsiteltiin lukiolaisia kiinnostavia teemoja.

Kärkihankkeet

Nro	Päätavoite	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Lukiolaiset kokevat Liiton jäsenyyden hyödylliseksi laadukkaan palvelukokonaisuuden muodossa.	Tavataan nykyiset yhteistyökumppanit ja kehitetään yhteistyötä yhä hyödyllisemmäksi lukiolaisille. Etsitään aktiivisesti myös uusia potentiaalisia kumppaneita. Liiton sosiaalisen median sisältö on lukiolaisia viihdyttävää ja hyödyttävää. Liiton jäsen saa ainutlaatuisia jäsenetuja, joihin hänellä on itsellään mahdollisuus vaikuttaa. Liitto kerää tietoa palveluista koetuista hyödyistä.	Vanhat kumppanuudet on tavattu ja uusia kontaktoitu. Uusien joukossa esimerkiksi TutorHouse, Tiitus, MustRead. Uusia kumppanuuskonsepteja on ideoitu tulevaisuusprojektin yhteydessä keväällä. Hassuttelua on kokeiltu Instagramin puolella erilaisten sitouttavien postausten kanssa. Postaukset ovat myös sitouttaneet hyvin. Ollaan paranneltu liittymisetuja. Frank tarjoaa edun Adlibrikseen ja tarjoamme yhteistyössä Abiristeilyjen kanssa Ruutu+ -lahjakortteja liittyneille. Kevään Waterella toteutettiin lyhyt kysely. Kysely ei kuitenkaan kerännyt dataa paljon. Jäsenkysely 2019 toteutetaan tammi-helmikuussa 2020.
2	Laadukkaan ja mielekkään sisällön lisäksi jäsenyyden myynnin näkökulmaa vahvistetaan liiton viestinnässä.	Tehdään rohkeaa, kiinnostavaa ja ajankohtaista somesisältöä. Panostetaan sponsoroituun markkinointiin ja nostetaan siinä jäseneksi liittymisen hyötyjä ja etuja. Markkinoidaan aktiivisemmin jäsenyyttä viestinnän eri kanavissa. Tunnistetaan erilaiset kohderyhmät ja kohdistetaan jäsenyyden mainontaa kerätyn datan perusteella.	Viestittiin vahvasti ja otettiin kantaa keväällä liittyen maksuttomaan toiseen asteeseen. Mielenosoituksen ympärillä myös viestittiin vahvasti. Ollaan nostettu ajankohtaisia aiheita Twitterissä. On käytetty rahaa sponsoroituun markkinointiin. Se on koettu toimivaksi ja kyseiset julkaisut ovat sitouttaneet. Myös jäsenetuja on nostettu Tonnitorstai -kampanan myötä. Jäsenyyttä on markkinoitu Instagramissa, uutiskirjeissä sekä Improbaturissa. Markkinoinnissa on kiinnitetty huomiota selkeään viestimiseen, joka helpottaa jäseneksi liittymistä. Mainontaa on kohdennettu segmentit huomioiden. Kohderyhmät on huomioitu esimerkiksi käyttämällä avainsanoja, jotka sopivat segmenttien kuvaukseen.
3	Lukiolaisten nettisivuja käytetään laajalti ja ne ovat toimivat.	Uudistetaan liiton nettisivut sisäisesti ja ulkoisesti toimiviksi, kauniiksi ja simpeleiksi. Ylläpidetään nettisivuilla aktiivisesti lukiolaismediaa (kysylukiolaiselta.fi ja Lukiolaisopas). Nettisivut ovat selkeät, helposti lähestyttävät, esteettömät ja löytyvät useammalla kielellä. Nettisivut ovat osa palvelukokonaisuutta. Panostetaan piirien näkyvyyteen nettisivu-uudistuksessa.	Verkkosivujen uudistusprojekti kilpailutettiin 11 eri palveluntarjoajan kesken, ja tarjouksia saatiin yhteensä yhdeksän. Kolmen kärkiehdokkaan joukosta sivujen toteuttajaksi valikoitui Pixels Helsinki, joka toteuttaa sivuston WordPressin päälle. Sivuston design on Lukiolaisten ilmeen mukainen, ilmava ja kevyt. Uudet verkkosivut ovat ulkona. Kysy lukiolaiselta -palvelu ja Lukiolaisopas siirrettiin uusille sivuille, mutta kokonaisuutta ei nimetty Lukiolaismediaksi. Improbatur päätettiin pitää erillään liiton verkkosivu-uudistuksesta. Sivuston teksteissä vältettiin liittoslangia ja tekstit tuotettiin brändistrategian määrittämässä raameissa. Uudet sivut suunniteltiin valmiiksi mahdollisimman esteettömiksi. Sivuilta löytyy versiot englanniksi, ruotsiksi ja pohjoissaameksi. Uusilla sivuilla korostetaan tietoa jäsenyyden hyödyistä. Sen sijaan vain jäsenille tarkoitettu alue olisi ollut liian kallis toteuttaa. Piirejä nostetaan uusilla verkkosivuilla erityisesti. Piirien IG-feedien saaminen nettisivuille vaatii vielä yhteistyötä piirien viestintävastaavien kanssa ja piirien IG-tilien linkittämistä liiton verkkosivuille.

Muut projektit ja jatkuva toiminta

KUMPPANUUDET JA YRITYSYHTEISTYÖ

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
4	Liiton kumppanuudet valmistavat lukiolaisia myös jatko-opintoihin ja työelämään.	Järjestetään Studia-messut yhteistyössä Messukeskuksen kanssa. Pyritään syventämään edelleen yhteistyötä Vastuullisen Kesäduunin kanssa. Sen lisäksi kartoitetaan mahdollisuuksia henkilöstöpalveluyrityksien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kartoitetaan mahdollisuuksia yhteistyöstä jatko-opintoihin ja työelämään apua tarjoavien tahojen kanssa.	Studia-messut tullaan järjestettiin joulukuussa 3.–4.12. Messukeskuksen kanssa. Studia-messuja on suunniteltu yhteistyössä Messukeskuksen kanssa aktiivisesti kuluneen vuoden aikana. Osa palautekeskusteluista käyty Messukeskuksen kanssa. Messujen yhteydessä järjestettiin uusille kansanedustajille leikkimielinen kilpailu Lukiolaisbarometrissa. Studia-messujen kokonaiskävijämäärä oli 13 387. Kävijöistä 35% oli saanut tiedon Studia-messuista Suomen Lukiolaisten Liitolta. Ollaan kontaktoitu sekä tavattu henkilöstöpalveluyritystä sekä yrityksiä. Tapaamisten kärkenä on ollut nuorten työllistyminen ja sen mahdollistaminen. Toistaiseksi ei ole solmittu uusia sopimuksia. Jatko-opintoihin ja työelämään apua tarjoavia tahoja on kontaktoitu lähinnä yritysmaailmasta. Ollaan jatkettu samaa yhteistyötä sekä ideoitu uutta. Toteutettiin #mustatuleeisona-kamppis korkakoulujen kanssa.
5	Liiton kumppanuudet ja yritys yhteistyö tukevat ja täydentävät lukiolaisille tarjottavaa palvelukokonaisuutta.	Liitto neuvottelee periaatteidensa ja arvojen mukaisia kumppanuuksia, joista on hyötyä Liiton jäsenille sekä lukiolaisille. Liitto huomioi kaikenlaiset lukiolaiset neuvotellessaan etuja ja kumppanuuksia. Uusia monipuolisia kumppanuuksia etsitään kattavasti lähestymällä erityisesti voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä. Järjestetään talvitapahtuma Huippu yhteistyössä Rukan kanssa.	Ollaan tavattu uusia kumppanuuksia, joiden arvot ja periaatteet kohtaavat järjestömmen kanssa. On neuvoteltu esimerkiksi läppäreistä. On tavattu monipuolisesti eri toimialojen yrityksiä ja yhteisöjä. Tapaamisissa on pyritty löytämään yhteisiä rajapintoja siten, että voisimme tavoittaa lukiolaiset kaikkia hyödyttävällä tavalla. Talvitapahtuma Huippu järjestettiin 26.–28.4.2019 yhteistyössä Rukan kanssa. Tapahtuma oli onnistunut. Huippuun osallistui 225 lukiolaista.

JÄSENYYS

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
6	Vähintään puolet Suomen lukiolaisista on Liiton jäseniä myös muuttuvassa toimintaympäristössä.	Järjestetään Koulukävijäkoulutus ja muuta tarvittavaa jäsenhankintakoulutusta vuoden alusta lähtien. Toimisto valmistelee ohjeistuksen ja selkeät toimintamallit piirien omien jäsenhankintakoulutusten järjestämiseen. Liittohallitus tukee tarvittaessa piirejä paikallisessa jäsenhankinnan kouluttautumisessa. Toteutetaan ympärivuotista jäsenhankintaa sosiaalisessa mediassa sekä lukion arjessa. Hyödennetään jäsenhankinnan kehittämistyössä jaostoimintaa ja erilaisia asiantuntevia tahoja. Liiton lukiolaistoimijat kiertävät jokaisessa Suomen päivälukiossa esittelemässä lukiolaisuutta sekä Liiton palveluita ja toimintaa. Tarjotaan kaikille päätoimisille lukiolaisille mahdollisuus liiton jäsenyyteen ja sen palveluihin.	Koulukävijäkoulutus järjestettiin 3.–4.8. Jämsässä. tapahtuma oli onnistunut. Palautelomakkeessa tapahtuman kokonaisarvion keskiarvo oli 4,2. Osallistujia oli yhteensä 83, joista 56 vastasi palautekyselyyn. Koulukävijäkoulutus järjestettiin. Liittohallitus on tukenut piirejä paikallisesti jäsenhankinnan kouluttamisessa. Piirien omat jäsenhankintakoulutukset ovat vielä kesken. Markkinointia on tehty sosiaalisessa mediassa. Liittymislomakkeita on käytetty hillitysti lukion arjessa esimerkiksi pikaliittymispisteillä. 18.10. mennessä pikaliittymispisteitä on pidetty Vertaistukiryhmältä on kerätty dataa liittohallituksen avulla. Jäsenhankintakysely on kesken. Piirit ovat koulutettuja tekemään koulukäyntejä ja saavat tarvittavaa tukea. Koulukäyntejä on tehty ympärivuotisesti. Painopiste on kuitenkin selkeästi syksyllä koulujen alussa. Tehtyjä koulukäyntejä noin 230 vuonna 2019.
7	Lukiolaiset suosittelevat Liiton jäsenyyttä toisilleen	Järjestetään kampanjoita, joissa palkitaan uusien jäsenten liittämässä ansioituneita lukiolaistoimijoita.	Tätä ei keretty vuoden aikana toteuttamaan.

8	Lukiolaisia palvelaan monikanavaisesti, ystävällisesti ja ripeästi.	<p>Kartoitetaan chat-palvelun mahdollisuutta nettisivu-uudistuksen yhteydessä.</p> <p>Osallistetaan vapaaehtoisia jäsenpalvelussa.</p> <p>Luodaan selkeä ja esteetön usein kysytyt kysymykset -osio liiton uusille nettisivuille.</p> <p>Tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa automaattivastauksia kysylukiolaiselta.fi-palvelussa.</p> <p>Jäsenten tyytyväisyyttä jäsenpalveluun seurataan vuosittain jäsenkyselyllä. Palvelua kehitetään saadun palautteen perusteella.</p>	<p>Valittiin uusille nettisivuille ratkaisu, jossa chat-palvelun toteuttaminen on mahdollista. Otettiin chat-palvelu käyttöön tiistaisin klo 12-16. Somessa tullesiin kysymyksiin vastataan. Liittohallitus auttoi jäsenpalvelussa syksyllä. Selvitettiin mahdollisuutta ottaa siviilipalvelusmies jäsenpalveluun ja avattiin joulukuussa rekrytointi tehtävään. Luotiin uusien nettisivujen UKK-osioon kategoria-jaottelu, joka helpottaa oikean vastauksen löytämistä. Osiota on päivitetty säännöllisesti.</p> <p>Luotiin uusien nettisivujen UKK-osioon kategoria-jaottelu, joka helpottaa oikean vastauksen löytämistä. Osiota on päivitetty säännöllisesti.</p> <p>Tultiin siihen tulokseen, että kysylukiolaiselta.fi -sivusto lakkautettiin ja luotiin uusille nettisivuille tila kampanjalle.</p> <p>Jäsenkysely toteutetaan tammi- helmikuussa 2020.</p>
---	---	---	--

FRANK

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
9	Lukiolaiset hyötyvät Frankin tarjoamista eduista ja palveluista monipuolisesti sekä käyttävät niitä aktiivisesti.	<p>Valmistaudutaan yhdessä Frankin kanssa opiskelijatunnistautumisen muutoksiin ja varmistetaan, että Frank App tukee liiton jäsenhankintaa.</p> <p>Markkinoidaan Frankin mobiilipalvelujakorttia ja opiskelijapalveluita lukiolaisille.</p> <p>Vahvistetaan lukiolaisnäkökulmaa Frankin viestinnässä ja palvelutarjonnassa.</p> <p>Tiivistetään liiton toimijoiden ja Frankin toimiston välistä yhteistyötä.</p> <p>Frank ja piirien yritys yhteistyöstä vastaavat henkilöt tekevät tiivistä yhteistyötä mielekkäiden palvelukokonaisuuksien rakentamisessa.</p> <p>Järjestetään yhdessä Frankin kanssa koulutusta piirien yritys yhteistyö- ja jäsenhankintavastaaville esim. paikallisetujen hankkimiseen.</p>	<p>Osallistuttiin tiiviisti Frankin liiketoiminnan kehittämiseen ja tuotiin järjestöjen näkökulmaa palvelun kehittämiseen. Liittymisputkeen luotiin ohjaus järjestöjen verkkosivuille.</p> <p>Sisällytettiin esitykseen maininta FrankAppista. Mukana myös Frankin liittymisetu. Frankista tehdään somepostauksia Tonnitorstai -kampanjan yhteydessä. Frankia on tiedotettu uutiskirjeen mahdollisuudesta.</p> <p>Frankia on tavattu kuluneen vuoden aikana. Keskustelua käydään myös Slackin välityksellä.</p> <p>Frank vieraili ja koulutti Koulukävijäkoulutuksella.</p> <p>Yritys yhteistyövastaavat ovat tervetulle Frankia. Jäsenhankintavastaaville on järjestetty Frankia käsittelevä koulutus. Koulutuksen sisältö suunniteltiin yhdessä Frankin kanssa.</p>

IMPROBATUR

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
10	Liitto tarjoaa jäsenilleen ainutlaatuisen, lukiolaisia puhuttelevan ja lukiolaisille suunnatun aikakauslehden, joka houkuttelee lukiolaisia liiton jäseniksi.	<p>Julkaistaan Improbatur-lehti painettuna ja digitaalisena versiona neljä (4) kertaa vuodessa. Kehitetään printtilehden kustannustehokkuutta sisältöjen laadusta tinkimättä. Toimitetaan Improbatur liiton jäsenille.</p> <p>Improbatur näkyy lukiolaisille osana liiton palvelukokonaisuutta ja tukee liiton jäsenhankintaa. Selvitetään ja seurataan jäsenten näkemyksiä Improbaturista osana liiton palvelukokonaisuutta sekä kehitetään Improbaturia hankitun tiedon perusteella ja liiton taloudellinen tilanne huomioiden.</p>	<p>Toteutimme Hyvän sään aikana -projektin, teimme yhteistyötä Dipopodcastia tekevien lukiolaisten kanssa ja julkaisimme Improssa Lukijaraadissa ehdotettuja juttuja (esimerkiksi Välivuosi-juttu lehdessä 2/19). Vuoden viimeisessä lehdessä julkaistiin lukiolaisen kirjoittama juttu.</p> <p>Jäsenkysely on toteutettu, ja Improbatur on ollut siinä mukana. Sen tuloksia käydään läpi keväällä 2020. Instagram-seuraajien määrä on kasvanut noin sadalla, ja lehti on herättänyt pienoista keskustelua myös Twitterissä. Improbaturin sisältöjä on jaettu sekä liiton somekanavissa (Facebook, Instagram) että jäsenkirjeissä (lukiolaiskirje ja abikirje).</p>
11	Lukiolaiset kokevat Improbaturin omakseen ja Improbatur on jatkuvasti läsnä lukiolaisten arjessa.	<p>Improbaturin teemoja nostetaan säännöllisesti esiin sekä Liiton että lehden omissa sosiaalisen median kanavissa.</p> <p>Improbaturin nettisivut uudistetaan osana liiton nettisivu-uudistusta. Verkossa julkaistaan printtilehden ilmestymisajankohtien välissä lukiolaisia kiinnostavia sisältöjä ajankohtaisiin kysymyksiin liittyen.</p>	<p>Somepostauksia on tehty lehden jutuista ja niitä on tehty myös Liiton instaan. Myös Making of -päivityksiä on tehty Improbaturin Instagramiin.</p> <p>Improbatur.fi:ssä on julkaistu tänä vuonna 8 printistä irrallista juttua.</p>
12	Improbatur käsittelee lukiolaisia koskevia teemoja rohkeasti ja ennakkoluulottomasti.	Improbatur on journalistisesti itsenäinen julkaisu. Improbatur kerää aktiivisesti lukijapalautetta tehdäkseen lehdestä yhä kiinnostavamman lukiolaisille. Improbaturia kehitetään esimerkiksi lukiolaisista koostuvan lukijaraadin avulla.	Palautetta on kerätty somessa, yksi arvonta suoritettiin liittokokouksessa.

VIESTINTÄ

Nro	Päätaivoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
13	Liiton viestintä on tavoitteellista ja sisällöltään eloisaa.	<p>Liiton viestintä seuraa alati päivittyvää sosiaalisen median strategiaansa.</p> <p>Liiton viestinnässä hyödynnetään lukiolaistoimijoita.</p> <p>Liiton viestinnän visuaalisuuteen ja mitattavuuteen panostetaan.</p> <p>Liiton viestintä tarjoaa lukiolaisille uusia näkökulmia ja on vuorovaikutteista.</p> <p>Liitto hyödyntää someseurantatyökaluja kerätäkseen tietoa viestinnän toimivuudesta.</p>	<p>Somestrategiasta on tehty huoneentaulu, joka on koulutettu koko toimistolle. Somestrategia on päivitetty viimeksi joulukuussa 2018.</p> <p>Liiton viestinnässä on tehty jonkin verran nostoja piirien somekanavista. Piirit ovat jakaneet omia postauksiaan opiskelijakunnille.</p> <p>Uutiskirjeiden tavoittavuutta on alettu seurata systemaattisemmin ja somestrategiasta on johdettu uusia mittareita, osa myös laadullisia. Viestintäkoordinaattori osallistui Viestintä-Pirittan koulutukseen viestinnän mittaamisesta, ja koulutuksessa kävi ilmi, että paljon jo tehdäänkin ja hyvin. Viestinnän mittaamisesta saatuja tuloksia on seurattu ja pyritty tekemään sen pohjalta parempia postauksia.</p> <p>Eduskuntavaaleissa tehtiin laajamittaisesti somekampanjaa, jossa esiteltiin Lukiolaisten eduskuntavaaliteemoja ja kannustettiin nuoria äänestämään. Puolueiden nuorisjärjestöjen puheenjohtajat snäppäsivät Lukiolaisten tilillä. Järjestettiin Puhutaan panemisesta -kampanja yhdessä SAKKIn ja Väestöliiton kanssa, ja kampanja tavoitti yhteensä 19 000 katsojaa. Syksyllä ei ehditty toteuttaa laajempaa somekampanjaa. Etenkin IG Storyn vuorovaikutteisia ominaisuuksia on kokeiltu eri tavoin ja saatu rohkaisevia tuloksia.</p> <p>Someseurantaexceleitä käytetään kuukausittain ja osaa viikottain. Niihin on tuotu somestrategiasta uusia, myös laadullisia mittareita. Palautetta on kerätty esimerkiksi viestintäkampanjoista (#mustatuleeisona, Puhutaan panemisesta) ja kerätään vielä jatkuvasta toiminnastakin.</p> <p>Vuoden aikana someseuraajamäärät kehittyivät Instagramissa 7,9K – > 10,2K, Twitterissä 6,8K –> 7,3K ja Facebookissa 4,4K –> 4,7K. Lukiolaiskirjeellä oli vastaanottajia keskimäärin 30K/kirje ja Abikirjeellä keskimäärin 10K/kirje.</p>
14	Liiton viestintä on visuaalisesti kaunista, yhtenäistä ja monipuolista.	<p>Liiton viestinnäntekijät koulutetaan luomaan videoisisältöä someen.</p> <p>Päivitetään Liiton kuvapankkia ja luodaan videopankki.</p> <p>Lukiolaistoimijoille koulutetaan kuvankäsittelyä.</p> <p>Liiton viestinnällinen ilme koulutetaan lukiolaistoimijoille alkuvuodesta ja liiton viestintä rakennetaan sen elementtien ympärille.</p> <p>Luodaan liiton videoviestinnälle yhtenäisyyttä, esim. tunnareilla.</p>	<p>Kevätpäivillä järjestettiin koulutus videotuotannosta. Kuvapankin puutteet on otettu huomioon ja tehty kartoitus toiveista toimiston sisällä sekä toimijoille. Uusi kuvapankki on kuvattu.</p> <p>Lukiolaistoimijoille on luotu "Kuvankäsittely pähkinänkuoressa" -diat. Viestintävastaaville on koulutettu liiton graafinen ilme Talvipäivillä ja viestinnän paketti piireille on jaettu viestintävastaaville. Graafista ilmettä hyödynnetään myös piiritasolla.</p> <p>Videotunnareita ei olla ehditty toteuttaa. Siirretään seuraavalle vuodelle.</p>
15	Liiton viestintäkanavat tarjoavat monipuolista tietoa toiminnasta selkeässä paketissa	<p>Järjestöllinen viestintä kootaan selkeäksi ja visuaaliseksi kokonaisuudeksi Liiton uusille sivuille.</p> <p>Koostetaan Instagram Storiesin kohokohtiin kiinnostavaa ja monipuolista sisältöä liiton toiminnasta.</p> <p>Viestitään tapahtumista monipuolisesti niiden aikana. Luodaan tapahtumista koostevideoita/kuvasarjoja niiden jälkeen.</p> <p>Paikallisille lukiolaistoimijoille tarjotaan mahdollisuus kertoa toiminnastaan Liiton eri viestintäkanavissa.</p> <p>Piireille tarjotaan mahdollisuus mainostaa omia tapahtumiaan Lukiolaiskirjeessä.</p>	<p>Tapahtumakalenteri on valmis. Uusilta sivuilta on helppo löytää oman alueensa tapahtumat, ja sivuilla kannustetaan monessa paikassa mukaan lähtemistä. Seuraavaksi piirien viestintä- ja tapahtumavastaavat on sitoutettava viemään tapahtumansa kalenteriin.</p> <p>Instagramin highlightsit on otettu käyttöön. Sisällöntuotannossa on käytetty monipuolisia kerronnan keinoja.</p> <p>Tapahtumilta on julkaistu materiaalia Instagramiin sekä Snapchattiin. Toimijoita on osallistettu soveltamisessa.</p> <p>Piireille ei ole tehty vielä omaa highlightsia, sillä nostoja ei ole tehty tarpeeksi.</p> <p>Piirit ovat voineet ilmoittaa tapahtumia Lukiolaiskirjeeseen, mutta tapahtumia ei ole tullut.</p>

16	Liiton viestintä luo yhteisöllisyyttä ja elää mukana lukiolaisen arjessa	<p>Liiton viestintä on mukana lukiolaisuuden merkkipaaluissa.</p> <p>Korostetaan avointa ja monimuotoista yhteisöllisyyttä nettisivujen uudistuksen yhteydessä.</p> <p>Liiton viestintä käsittelee rohkeasti, mutta hienotunteisesti arkojakin aiheita.</p> <p>Kootaan toimijoista somettajapankki.</p> <p>Toteutetaan laaja-alaisesti viestintäkampanjoita Liiton viestintäkanavissa.</p>	<p>Penkkareista ja vanhoista järjestettiin kuvakisat ja niistä viestittiin. Myös ylppäreistä ja ylioppilaszuhlista sekä uusien lukiolaisten valinnasta on viestitty.</p> <p>Uusille sivuille laitetaan ensin vuoden 2017 kuvapankin kuvia silent launchin ajaksi, mutta ennen varsinaista julkistusta kuvat vaihdetaan uuden kuvapankin kuviin. Nettisivujen uudistuksesta on pyritty viestimään mahdollisimman avoimesti.</p> <p>Toteutettiin Väestöliiton kanssa Puhutaan panemisesta -kampanja. On haettu yhteistyömahdollisuuksia erilaisiin somekanavoihin kumppanuuskentältä.</p> <p>Somettajapankkia varten järjestettiin hakukierros, mutta innokkaita somettajia ei löytynyt.</p> <p>Eduskuntavaaleissa tehtiin useita erilaisia viestintäkampanjoita äänestämiseen kannustamisessa ja vaalityön avaamisessa. Eurovaaleissa kannustettiin erityisesti äänestämään. Viestintäkampanjojen teemoja on ideoitu. Syksyllä lanseerattiin Tonnitorstai-somekampanja, jonka tavoitteena on viestiä jäseneduista ja edistää jäsenhankintaa.</p>
17	Liitto ja sen kannat näkyvät mediassa ja niistä viestitään aktiivisesti myös sidosryhmille.	<p>Julkaistaan tiedote paikallismedioille Liiton tapahtumista.</p> <p>Jaetaan Liiton kantoja Twitterissä ja tehdään aktiivista yhteistyötä kannanotoissa sidosryhmien kanssa.</p> <p>Panostetaan aktiivisesti Liiton mediasuhteiden kehittämiseen. Järjestetään koulutusta puheenjohtajistolle mediasuhteista ja niiden ylläpitämisestä.</p> <p>Osallistutaan julkiseen keskusteluun reagoimalla lisäksi myös proaktiivisesti tarjoamalla omia uusia avauksia Liiton viestintäkanavissa.</p> <p>Lähetetään tiedotteita Liiton toiminnasta ja kannoista myös sidosryhmille.</p> <p>Eduskuntavaalit näkyvät Liiton viestinnässä. Kannustetaan nuoria äänestämään.</p>	<p>Kaikista tapahtumista on lähetetty paikallismedioille tiedote. Osa on poikunut lehtijuttuja, esim. Kevätpäivät ja Syyspäivät. Syyspäivillä järjestettiin roskien keräystempaus, josta Aamulehti teki uutisen.</p> <p>Edunvalvontasektori on twiitannut menestyksekkäästi!</p> <p>Kannanottoja on lähetetty aktiivisesti ja ne ovat kiinnostaneet mediaa hyvin. Etenkin puheenjohtajan twiitti #maksuton2aste-keskustelun alla lähti lentoon erinomaisesti. Puheenjohtajisto sai päivän mediakoulutuksen Ylen toimittajalta Robert Sundmanilta sekä erillisen koulutuksen viestintäkoordinaattorilta.</p> <p>Kannanottojen näkyvyys somekanavissa on noussut ja omia avauksia on tehty julkiseen keskusteluun.</p> <p>Tiedotteet ohjataan myös sidosryhmille, mutta sidosryhmälistat on päivitettävä kesän aikana.</p> <p>Kannustettiin lukiolaisia äänestämään mm. Varaslähtö-kampanjalla ja korostamalla nuorten alhaista äänestysprosenttia. Eduskuntavaalien someviestinnästä pidettiin erillinen palaveri ja sen eri osa-alueet vastuutettiin. Kampanjapäälliköt somettivat Lukiolaisten IG Storyssa ja poliittisten nuorisjärjestöjen puheenjohtajat Snapchatissa.</p>
18	Liiton viestintä tavoittaa kaikki lukiolaiset.	<p>Toivotetaan uudet lukiolaiset tervetulleeksi lukiolaisyhteisöön eri kanavissa.</p> <p>Kohdistetaan suunnitellusti viestinnän eri sisältöjä lukion eri vaiheissa oleville opiskelijoille.</p> <p>Liiton viestintää tehdään viestinnän yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti niin, että jokainen lukiolainen voi kokea liiton omakseen.</p> <p>Hyödynnetään sponsoroitua ja kohdennettua markkinointia viestinnällisen sisällön levittämisessä.</p> <p>Tarjotaan lukiolle kattavasti tietoja ja materiaalia Liitosta.</p>	<p>Uusia lukiolaisia onnitteltiin somekanavissa yhteishaun tulosten tultua.</p> <p>Abikirjeitä on lähetetty neljä kappaletta. Eri vuosikursseille on pyritty räätälöimään omanlaistaan somesisältöä erityisesti lukiolaisuuden merkkiketkiin. Uusien lukiolaisten omaa erityisuutiskirjettä on ideoitu, mutta sitä ei vielä tänä vuonna lähetetty.</p> <p>Uusia kuvapankkikuvia suunnitellaan ollaan pyritty pitämään mielessä lukiolaisten moninaisuus. Uusilta sivuilta löytyy infoa englanniksi, ruotsiksi ja pohjoissaameksi ja sivut on tehty valmiiksi esteettömiksi. Tehdyissä videoissa on ollut tekstitys.</p> <p>Rahaa on käytetty budjetin raameissa.</p>

MARKKINOINTI

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
19	Liiton jäsenyyden markkinointi on tavoitteellista, suunnitelmallista ja tuloksellista.	<p>Järjestetään koulutuspäivä, jossa perehdytään piirien ja jäsenjärjestön viestintään, jäsenhankintaan sekä yritys yhteistyöhön.</p> <p>Markkinoidaan jäsenyyttä monipuolisesti eri kanavissa.</p> <p>Liitto pyrkii jatkuvasti kehittämään ja parantamaan jäsenyyden markkinointia.</p> <p>Toteutetaan aktiivista ja tavoitteellista jäsenyyden markkinointia muun muassa kohdentamalla jäsenhankintakampanjoita lukiolaisuuden merkkipaaluihin.</p>	<p>Suunniteltiin ja toteutettiin Jässäripäivät, jonne osallistuivat piirien jäsenhankintavastaavat. Jässäripäivät järjestettiin Kevätpäivien yhteydessä. Koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa osallisestiin vertaistukiryhmän vetäjiä. Sisältö keskittyi kesään, syksyyn sekä oman vastualueen hallintaan.</p> <p>Jäsenyyttä on markkinoitu eri somekanavissa ja Improbaturissa. Improbaturissa liity Lukiolaisten jäseneksi -mainoksia 2 sivun verran (1. ja 3. lehti).</p> <p>Lisäksi jäsenyyttä markkinoitu Instagramin Storiesissa muun muassa Tonnitorstai-kampanjassa.</p> <p>Myös uutiskirjeissä mainostettu jäsenyyttä ja sen tuomia etuja.</p>
20	Lukiolaiset ovat tietoisia Liiton tarjoamasta palvelukokonaisuudesta	<p>Markkinoidaan aktiivisesti Liiton tarjoamia palveluita esimerkiksi markkinointikampanjan avulla.</p> <p>Liiton palvelukokonaisuus koostetaan yhdeksi paketiksi ja markkinoidaan sitä yhtenäisenä kokonaisuutena, esimerkiksi Instagramin kohokohdissa.</p> <p>Luodaan opiskelijakunnille markkinointipaketti, jonka avulla opiskelijakunta voi helposti markkinoida liiton jäsenyyttä ja etuja.</p>	<p>Suunniteltiin ja luotiin Tonnitorstai. Kampanjassa nostetaan viikottain torstaina jäsenyyden etuja ja Instagram Stooriin ja highlightseihin. Tonnitorstaisissa nostettiin Frankista löytyviä lukiolaisille suunnattuja etuja seitsemän viikon ajan.</p> <p>Ei ole jalostettu koulukäyntimateriaaleja. Ei koettu tarpeelliseksi.</p>
21	Kirkastetaan Lukiolaisten brändiä ja lisätään sen tunnettuutta.	<p>Luodaan Lukiolaisten Liitolle brändikäsikirja.</p> <p>Graafista ilmettä hyödynnetään liiton viestinnässä jatkuvasti. Viestintä on yhtenäistä ja tunnistettavaa kaikissa kanavissa.</p> <p>Markkinoidaan säännöllisesti jäsenyyttä brändin mukaisin ilmein koko kohderyhmälle.</p> <p>Valmistellaan Suomen Lukiolaisten Liiton esittelyvideo yhdessä lukiolaistoimijoiden kanssa.</p>	<p>Brändikäsikirja on luotu ja liittohallitus on sen hyväksynyt. Brändikäsikirjasta on tehty jalkautusdiat, mutta jalkautusta ei olla vielä järjestelmällisesti toteutettu.</p> <p>Ollaan hyödynnetty liiton graafista ilmettä.</p> <p>Jäsenyyden markkinointi on tehty Liiton brändin mukaisin ilmein somessa, uutiskirjeissä ja Improbaturissa.</p> <p>Videon tekemiseen ei ollut resursseja.</p>
22	Kehitetään ja vahvistetaan jälkimarkkinointia	<p>Luodaan koulukäyntien, vanhempainiltojen ja roadshow-koulukiertueiden jälkimarkkinointipaketit ja ylläpidetään niitä.</p> <p>Tuotetaan valtakunnallisilta tapahtumilta aftermovieita, joita hyödynnetään tapahtumien & toiminnan markkinoinnissa.</p>	<p>Visiosta, Kevätpäivistä ja Liittokokouksesta tehtiin aftermovieit.</p>

Toimintakertomus 2019

JÄRJESTÖ

Vuoteen 2019 mahtui järjestöpuolella todella paljon kaikkea! Opiskelijakuntatoiminnassa otettiin huima harppaus opiskelijakuntien yksilöllisessä tavoittamisessa. Piirijärjestöt kiersivät huikasti ympäri maata vierailen yli 70 %:ssa opiskelijakunnista. Jokainen vierailu raportoitiin ja raportit yhteensä toivat todella ison määrän arvokasta dataa opiskelijakuntoiminnan arjesta. Water-opiskelijakuntafestivaalit keräsivät tänäkin vuonna yhteensä yli 600 osallistujaa. Watereiden markkinointiin panostettiin tänä vuonna enemmän ja kokeiltiin festarityylisesti early bird -hintaa, joka koettiin hyväksi toimintatavaksi. Koulutukset kiinnostivat muutenkin ja täsmäkoulutuksia tilattiin yhteensä 64 kappaletta. Lisäksi vuonna 2019 aloitettiin laajamittainen tapahtuma- ja koulutustarjonnan uudistus.

Piiri- ja jäsenjärjestöpuolella panostettiin ohjeistusten tekemiseen ja keskityttiin vahvasti piiritoimijoiden hyvinvoinnin edistämiseen. Koulutimme mm. hyvinvointivastaavia tehtävänsä ja järjestimme kaikille aktiiveille aiheeseen liittyvää koulutusta. Järjestimme piirien puheenjohtajille laadukasta ja hyvää koulutusta ympäri vuoden vastaten kulloinkin juuri sen vuodenajan tarpeisiin. Vuoden aikana on keskitytty myös tukemaan piirien talous- ja hallintoasioissa sekä selvittämään piirien vanhoja talouselvityksiä. Eteenpäin ollaan näissä päästy, mutta tekemistä vielä riittää.

Kärkihankkeet

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
1	Opiskelijakunnat ovat aktiivinen osa piirin arkea, ja piirit ovat merkittävässä roolissa opiskelijakuntien tukemisessa.	Vastuulukiotoimintaan kehitetään uusia käytänteitä. Opiskelijakuntia koulutetaan toimimaan lukiossaan, kunnassaan, yhteisössään ja Liitossa. Hyödynnetään opiskelijakuntia eduskuntavaalikampanjaa tehdessä. Opiskelijakuntavastaavia koulutetaan ja tuetaan vastuualueensa tehtävissä ympäri vuoden. Tarjotaan piireille valmiita tapahtumakonsepteja ja yksityiskohtaisempia ohjeita opiskelijakuntatoiminnan toteuttamiseen.	Osavuositoimintakertomuksen perusteella tavoitettiin ainakin 75 % opiskelijakunnista vaihtelevalla laadulla. Vastuulukiotoiminnan kehittämisprojektiä ei käynnistetty, vaan sen sijaan on käynnistetty koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistus, jolla pyritään saavuttamaan myös opiskelijakunnat paremmin. Täsmäkoulutuksia on tilattu paljon enemmän kuin aiemmin. Jano-koulutuksia tilattiin vuonna 2019 21 kappaletta ja tutorkoulutuksia 43 kappaletta. Pidetystä täsmäkoulutuksista raportoitiin yhteensä 46 kappaletta. Watereille uudelleen tulevien opiskelijakuntien määrää ei ole kartoitettu. Opiskelijakunnille ja piireille laadittiin erilaisia materiaaleja eduskuntavaaleihin, muun muassa ohjeet vaalipaneelien järjestämiseen. Vertaistukiryhmät ovat tavanneet Talvi-, Kevät- ja Syyspäivillä ja vertaistukiryhmien Hangoutseja eli etätapaamisia järjestettiin tapahtumien välissä. Valmiita tapahtumakonsepteja ei ole luotu, vaan sen sijaan on aloitettu vuoden 2020 koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistuksen alustava valmistelu, millä ajatellaan saavutettavan tavoite pitkällä aikavälillä. Liittokokous myös päätti toteuttaa alustetun uudistuksen vuoden 2020 aikana.
2	Liitto tunnetaan järjestönä, jossa lukiolainen kehittää sekä itseään että yhteisöään. Liitossa opittuja taitoja tunnustetaan ja tunnustetaan siten, että niistä on hyötyä myös liiton ulkopuolella.	Liiton tapahtumilla jaetaan työkaluja niin valtakunnallisen toiminnan, oman piirin kuin itsensäkin kehittämiseen. Tapahtumien suunnittelussa huomioidaan myös pitkään Liitossa toimineet ja heille pyritään järjestämään kehittäväää koulutussisältöä. Kehitetään työkaluja, jotka kutsuvat mukaan toimintaan ja joiden avulla lukiolaiset pystyvät tunnistamaan ja laajentamaan omaa osaamistaan. Kartoitetaan olemassaolevia opitun tunnustamisen menetelmiä ja yhteistyömahdollisuuksia. Arvioidaan ja uudistetaan liiton koulutustarjontaa, jotta varmistetaan sen vastaavan lukiolaisten tarpeita.	Tapahtumien palautteet on käyty läpi ja palaute on otettu huomioon tapahtumia suunniteltaessa. Tulevaisuusprojektin yhteydessä on tehty tapahtumatarjonnan uudistustyötä ajatuksena toteuttaa tapahtumien palvelevuutta entistäkin paremmin. Tapahtumatarjonnan uudistustyötä on jatkettu syksyllä ja työtä jatketaan myös ensi vuonna. Kevään Watereille järjestettiin kouluttajahaku. Valinnoissa painotettiin kokemusta ja motivaatiota. Hakemuksia kouluttajiksi tuli 15 kappaletta. Syksyn Watereille otettiin mukaan taas kouluttajia. Hakemuksia tuli syksyllä 13 kappaletta. Palautetta ensikertalaisilta on kerätty ja se on käyty läpi. Kohdennettuja kehitystoimenpiteitä ei olla vielä tehty liittyen nimenomaan ensikertalaisten kohtaamiseen. Liiton osaamisalueita on kartoitettu ja koottu yhteen. Syksyn aikana on tarkoitus päästä tekemään konkreettisia toimenpiteitä osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen osalta. Ollaan annettu liittohallitukselle ja piiritoimikunnalle mahdollisuutta hakea todistusta tämän vuotisesta toiminnasta. Ei olla tarjottu koulutusta tapahtumilla osa-alueeseen. Kevään aikana on valmistettu tapahtumatarjonnan uudistusta. Uudistus on viety liittohallitukselle sekä piiritoimikunnalle käsitteilyyn. Projektiä viedään kesän ja syksyn aikana vielä eteenpäin konkreettisista toimenpiteistä päättämiseen. Tapahtumatarjonnan uudistuksen edistäminen jatkuu vuonna 2020.

3	<p>Liiton opiskelijakuntapalvelut vastaavat opiskelijakuntien tarpeita ja kannustavat opiskelijakuntia olemaan osana Liittoa ja tekemään Liiton jäsenhankintaa.</p>	<p>Hyödynnetään opiskelijakuntakartoitusten tuloksia opiskelijakunnille suunnattujen palveluiden kehittämiseksi.</p> <p>Luodaan suunnitelma siitä, minkälaisia opiskelijakunnille suunnattuja palveluja voisi tarjota, jotta opiskelijakunnat motivoituisivat tekemään jäsenhankintaa omassa lukiossaan.</p> <p>Markkinoidaan palveluita myös koulutuksen järjestäjille siten, että ne motivoituvat suositteluun lukiolaisille liiton jäsenyyttä.</p>	<p>OPKorttien analysointi on vielä kesken, mutta tähän mennessä saatuja tuloksia on hyödynnetty lukioissa toteutettavien osallisuuden hyvien käytäntöjen toteuttamiseksi.</p> <p>Opiskelijakunnille tarjottavia täsmäkoulutuksia on tarkasteltu ja pyritty kehittämään viestinnällisesti sekä sisällöllisesti. Myös edunvalvontaan liittyviä materiaaleja ja teemoja osana täsmäkoulutuksia kehitetään. Valtakunnallisia Water-opiskelijakuntakoulutuksia tarkastellaan osana tapahtumatarjonnan uudistusta.</p> <p>Jäsenyyden etuja tuodaan näkyväksi viestinnässä sekä valtakunnallisissa että alueellisissa tapahtumissa. Koulukävijäkoulutus tulee olemaan merkittävin jäsenyyttä markkinoiva tapahtuma. Joulukuussa luotiin uusi järjestöflaikki, jonka tarkoituksena on esitellä Lukiolaisten toimintaa harrastusnäkökulmasta. Tällä pyritään tavoittamaan ja tiedottamaan koulutuksen järjestäjiä sekä muita sidosryhmiä jäsenyyden hyödyistä sekä Lukiolaisten monipuolisesta toiminnasta. Flaikki otetaan käyttöön vuoden 2020 alussa.</p>
---	---	---	---

Muut projektit ja jatkuva toiminta

PIIRI- JA JÄSENJÄRJESTÖT

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
4	<p>Piirin tehtävissä kehittyä johtajana.</p>	<p>Järjestetään kolmet puheenjohtajapäivät, joissa piirin johto saa koulutusta niin piirin operatiivisesta kuin strategisestakin johtamisesta.</p> <p>Piirin johto saa koulutusta tehtäviinsä valtakunnallisissa koulutustapahtumissa.</p> <p>Valtakunnallisilla tapahtumilla toimijat saavat monipuolista koulutusta johtamisesta ja tiimitoiminnasta.</p> <p>Vertaistukiryhmissä käsitellään johtamista ja tarjotaan siihen vertaistukea.</p>	<p>Järjestettiin kolmet puheenjohtajapäivät, joissa keskityttiin aiempia vuosia enemmän ajankohtaisiin teemoihin piirin johdossa.</p> <p>Liiton valtakunnallisilla tapahtumilla piirien puheenjohtajistojen keskinäiset tuokiot on hyödynnetty pääsääntöisesti vertaistukitoimintaan, ja koulutusta on annettu muissa tilaisuuksissa ympäri vuoden.</p> <p>Talvipäivillä järjestettiin koulutusta johtamiseen. Palaute ei ollut hyvää, ja yhteisten workshopien toimintoja tuleekin pohtia tarkkaan. Syyspäivillä johtamisen suoranaisen kouluttamisen sijasta harjoiteltiin yhdessä joukkoistamista. Lisäksi Kevätpäivillä johtamisen kouluttamisen sijasta tehtiin piirien toiminnansuunnittelutyötä, joka nähtiin johtamistaitoja tukevana.</p> <p>Vertaistukiryhmissä on käsitelty juuri vertaistukiryhmälle olennaisia taitoja, ja Talvipäivillä harjoiteltiin yhteisesti vertaistukiryhmien ulkopuolella johtamista.</p>
5	<p>Piiri arvioi ja kehittää toimintaansa pitkin vuotta.</p>	<p>Annetaan toimintamalleja palautekeskusteluiden järjestämiseen.</p> <p>Piirien puheenjohtajistolle laaditaan puolivälikeskustelut.</p> <p>Kannustetaan ja ohjeistetaan piirejä järjestämään toiminnansuunnittelupäiviä sekä suunnittelemaan ja kehittämään toimintaansa säännöllisesti.</p> <p>Jaetaan piireille tulostavoiterahaa tehdyn toiminnan, sen arvioinnin ja kehittämisen perusteella.</p>	<p>Piireille on annettu toimintamalleja palautekeskustelutilaisuuksien järjestämiseen. Erillisiä ohjeita palautekeskusteluihin ei ole laadittu, mutta tukea on tarjottu tarvittaessa.</p> <p>Piirien puheenjohtajistoille ei ehditty laatia puolivälikeskusteluja resurssien riittämättömyyden takia. Puolivälikeskustelut nähtiin kuitenkin tulevien vuosien kannalta hyvänä toimintatapana, ja niiden pitämistä tulevina vuosina suositellaankin.</p> <p>Piirejä on kannustettu tekemään toimintaa suunnitelmallisesti ja toiminnansuunnittelutyötä on kannustettu tehtävän ainakin piirihallitusten osavuositoimintakertomusten laatimisen yhteydessä. Toiminnansuunnittelutyöstä koulutettiin Kevätpäivillä ja elokuun puheenjohtajapäivillä.</p> <p>Luotiin uusi osavuositoimintakertomuspohja, joka on kerännyt valtavasti hyvää ja rakentavaa palautetta, ja tulostavoiterahajärjestelmää kehitetään vielä aktiivisesti palautteen pohjalta ja enemmän piirin oman toimintasuunnitelman seuraamista ja toteuttamista tukevaksi.</p>

6	<p>Vertaistukiryhmätoiminta on inspiroivaa, selkeää ja on tulosta tuottavaa.</p>	<p>Jaetaan piireille alkuvuodesta tieto siitä, mitkä vertaistukiryhmät tullaan perustamaan.</p> <p>Vertaistukiryhmät luovat projekteja toteutettavaksi ympäri vuoden ja niiden etenemisestä raportoidaan vertaistukiryhmän vetäjän kautta.</p> <p>Vertaistukiryhmät kokoontuvat ainakin suuraktiivitapahtumilla sekä mahdollisuuksien mukaan niiden ulkopuolella.</p> <p>Vertaistukiryhmän vetäjänä toimii liittohallituksen jäsen tai muu henkilö tehden yhteistyötä vastuualueesta vastaavan toimihenkilön kanssa.</p> <p>Toimihenkilöt ovat läsnä vertaistukiryhmien toiminnassa.</p> <p>Vertaistukiryhmien vetäjät saavat koulutusta tehtävänsä ja piirien erityispiirteistä ja -tarpeista ympäri vuoden.</p> <p>Kerätään läpi vuoden palautetta vertaistukiryhmien toiminnasta ja kehitetään toimintaa kerätyn palautteen pohjalta.</p>	<p>Piireille jaettiin vuoden 2018 joulukuussa tieto perustettavista vertaistukiryhmistä.</p> <p>Liittohallitus ei ole luonut vertaistukiryhmien projekteja, vaan sen sijaan vertaistukiryhmien tietoa ja taitoa on hyödynnetty muun muassa piiritoimikunnan toteuttaman kaikkien ideamallipankin (kimppa) valmistelussa.</p> <p>Kaikki vertaistukiryhmät hyvinvointivastaavia lukuun ottamatta ovat kokoontuneet kaikilla aktiivipäivillä. Hyvinvointivastaavat kokoontuivat vain Talvipäivillä. Lisäksi jäsenhankintavastaavat tapasivat ennen Kevätpäiviä.</p> <p>Jokaisella liittohallituksen jäsenellä on ollut vertaistukiryhmä vastuullaan, ja varapuheenjohtaja on vastannut hyvinvointivastaavien vertaistukiryhmästä, jonka toiminta on jäänyt toimintamallien vakiintumattomuuden ja muiden työtehtävien paljouden takia hyvin vähäiseksi.</p> <p>Toimihenkilöt osallistuivat oman alansa vertaistukiryhmien tapaamiseen Talvipäivillä. Lisäksi vertaistukiryhmät ovat voineet hyödyntää toimihenkilöiden apua ryhmän toiminnassa ja koulutuksien valmistelussa itse sekä liittohallituslaisten kautta.</p> <p>Liittohallitus koulutettiin joulukuussa 2018 perehdytyksen yhteydessä. Tukea vertaistukiryhmän vetämiseen on annettu tarvittaessa.</p> <p>Aktiivipäivien palautteissa on kerätty myös palautetta vertaistukiryhmien tuokioista kyseisillä aktiivipäivillä, ja liittohallitus on kehittänyt vertaistukiryhmän yhteisiä hetkiä kerätyn palautteen perusteella. Syyspäivillä vertaistukiryhmien viimeisen tapaamisen yhteydessä myös kerättiin palautetta vertaistukiryhmän toiminnasta vuoden aikana kokonaisuutena. Joulukuussa toteutettiin jokavuotinen aktiivikysely, jonka tulokset käydään alkuvuodesta 2020 lävitse.</p>
7	<p>Piiritoimijoilla on hyvät valmiudet onnistua tehtävässään.</p>	<p>Valtakunnallisten tapahtumien koulutukset antavat laajat valmiudet toimia piirissä.</p> <p>Tarjotaan piireille työkaluja ja eväitä laadukkaiden koulutusten järjestämiseen.</p> <p>Tieto vastuualueista ja niiden toteuttamismahdollisuuksista ovat kaikkien saatavilla.</p> <p>Toimihenkilöt tarjoavat apua piiritoimijoille.</p>	<p>Liiton aktiivipäivillä on koulutettu taitoja, jotka ovat piirissä toimiessa avuksi. Talvipäivillä koulutukset keskittyivät jokaisen piirin vastuualueen perustaitoihin, ja myöhemmillä aktiivipäivillä koulutukset ovat pureutuneet joko laajempiin ja sovellettavampiin aihekokonaisuuksiin tai sellaisiin kokonaisuuksiin, jotka syventävät aiemmin ja Talvipäivillä opittuja taitoja. Tapahtumilla on käsitelty myös piirin vuosikierron kannalta ajankohtaisia asioita, kuten vaaleja ja toiminnansuunnittelua.</p> <p>Piireille on pyydettyä tarjottu tukea koulutusten järjestämiseen ja lisäksi valmiita työkaluja koulutuksiin on tarjottu kouluttajajaoksen materiaalien sekä piiritoimikunnan valmisteleman kaikkien ideamallipankin kautta.</p> <p>Tietoa perinteisistä piirien toiminnan vastuualueista on kaikkien saatavilla piiritoimikunnan luomassa kaikkien ideamallipankissa. Lisäksi vastuualueiden toiminnan toteutuksesta on koulutettu aktiivipäivillä.</p> <p>Liiton toimihenkilöt ovat tehneet yhteistyötä vertaistukiryhmien vetäjien kanssa ja ovat valmistelleet liittohallituksen kanssa toimijoiden koulutuksia aktiivipäiville. Lisäksi piiritoimijat ovat tarvittaessa voineet pyytää apua toimihenkilöiltä omaan toimintaansa.</p>
8	<p>Piiritoimijoilla on mahdollisuus kehittää piiriä.</p>	<p>Tarjotaan koulutusta osallistamisesta ja erilaisista osallisuuden muodoista sekä tuodaan esille osallisuuden merkitys.</p>	<p>Koulutusmateriaaleja on jaettu liiton tapahtumilta osallistujille, mutta muuten kannustamista on tehty vielä varsin vähän. Osallistavista ja yhdenvertaisista toimintatavoista on koulutettu piirien puheenjohtajia.</p>

9	Liiton toiminnassa keskeisenä vaikuttajana on toimijoiden hyvinvointi.	Kannustetaan toimijoita huolehtimaan omasta hyvinvoinnista. Koulutetaan hyvinvoinnista valtakunnallisilla tapahtumilla. Tuodaan ilmi tuloksia viime vuosina tapahtuneesta hyvinvoinnin kehityksestä.	On muistutettu liiton toimistolla, liittohallituksessa ja piiritoimikunnassa huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan. Puheenjohtajisto on omalla esimerkillään muistuttanut vapaapäivien tärkeydestä. Syksyn aikana pilotoitiin Hyvinvoiva lukiolainen -hanke, johon osallistui XX henkeä. Hyvinvointivastaaville järjestettiin oma vertaisryhmän tuokio Talvipäivillä ja vertaistukiryhmä on kokoontunut kevään aikana pari kertaa. Aktiivikyselyn tuloksia ei käyty Kevätpäivillä läpi vaan niitä analysoitiin piirin puheenjohtajien kanssa ensimmäisillä PJ-päivillä Syksyn 2019 aikana pilotoitiin Hyvinvoiva lukiolainen - verkkovalmennus. Valmennus toteutettiin Personal Trainer Kati Lytsyn kanssa. Kurssille osallistui yhteensä 30 lukiolaista. Kurssi toteutettiin verkkoluontona, materiaaleina sekä kahtena livepäivänä Tampereella.
10	Lukiolaisilla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua piiritoimintaan ja piirin toiminnassa noudatetaan yhdenvertaisuuden periaatteita.	Perustetaan yhdenvertaisuusjaos, joka tarkkailee yhdenvertaisuuden toteutumista ja pyrkii edistämään sitä luomalla hyviä toimintamalleja. Koulutetaan yhdenvertaisuudesta tapahtumilla.	Yhdenvertaisuusjaokseen avattiin haku, ja jaoksen tehtäväksi asetettiin yhdenvertaisuuden nykytilan tarkastelu liitossa sekä päivityksen valmistelu liiton yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Jaokseen ei tullut hakemuksia, joten tarkastelu toteutettiin Syyspäivillä toimijoiden kesken ja myöhemmin liittohallituksen ja piiritoimikunnan työstössä. Kevätpäivillä, Syyspäivillä ja Watereilla koulutettiin yhdenvertaisuudesta.
11	Jäsenjärjestö on sitoutunut liiton toimintaan.	Liitto osallistuu jäsenjärjestön toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen huomioiden jäsenjärjestön erityispiirteet. Kannustetaan jäsenjärjestön jäseniä osallistumaan valtakunnallisiin tapahtumiin. Jäsenjärjestölle tehdään räätälöidyt osavuositointakertomuspohjat jäsenjärjestön toiveiden ja liiton tavoitteiden pohjalta.	Piirikummi on ollut jäsenjärjestön WhatsApp-ryhmässä ja kolmessa etäkokouksessa paikalla. Lisäksi jäsenjärjestön puheenjohtajaa tuettu läpi vuoden sitä mukaa kun kysymyksiä on noussut esille. Yhteistyötä on tehty muun muassa hallinnollisten asioiden tiimoilta. Jäsenjärjestöä on tiedotettu tapahtumista, ja jäsenjärjestön puheenjohtajisto on piiritoimikunnan kautta saanut materiaaleja ja tukea osallistujahankintaan. Jäsenjärjestölle on laadittu vuoden molemmille puolikkaille osavuositointakertomuksen pohja, ja se on palauttanut kaksi osavuositointakertomusta arvioitavaksi.

KOULUTUSTOIMINTA

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
12	Lukiolaistoimijat ovat mukana kehittämässä Liiton koulutustoimintaa.	Liiton valtakunnallisille tapahtumille voi hakea kouluttajaksi. Luodaan muita osallistamisen muotoja, joilla saadaan lukiolaistoimijoiden ääni kuuluviin ja ideat koulutussuunnitteluun ja kehitetään tapahtumia näiden pohjalta. Perustetaan kouluttajaos ja koulutetaan se tehtäviinsä.	Sekä kevään että syksyn Watereille järjestettiin kouluttajahaku. Valinnoissa painotettiin kokemusta ja motivaatiota. Hakemuksia kouluttajiksi tuli keväällä 15 ja syksyllä 13 kappaletta. Ohjelmasuunnittelussa pyrittiin huomioimaan monipuolisuus sekä osallistujien että kouluttajien erilaiset kokemustatustat. Tapahtumilta on kerätty palautetta, jota hyödynnetään toiminnan sisäisessä kehittämisessä. Syksyn Watereiden jälkeen kerätty palautetta ja ideoita tapahtuman sisältöihin Instagramissa. Joukkoistamistoiimiin voidaan jatkossa panostaa enemmän. Kouluttajaos valittiin ja järjestettiin jaokselle koulutuspäivä. Kouluttajaos on valmistellut materiaaleja täsmäkoulutuksiin sekä tukenut koulutusten järjestämisessä.

13	Tapahtumaviestintä tavoittaa laajan joukon lukiolaisia.	<p>Tapahtumamarkkinointi tuo tehokkaasti ja kattavasti uusia osallistujia Liiton tapahtumiin.</p> <p>Tapahtumamarkkinoinnissa tuodaan esille tapahtumien hyöty myös lukiolaisliikkeen ulkopuolella.</p> <p>Tapahtumilta viestitään laadukkaasti ja monipuolisesti.</p> <p>Tapahtumamarkkinoinnissa hyödynnetään moninaista lukiolaisjoukkoa.</p>	<p>Kevään Rovaniemellä ja Hämeenlinnassa järjestetyille Water-opiskelijakuntafestareille osallistui 330 lukiolaista 99 eri lukiosta. Ensimmäistä kertaa osallistuvia oli n. 200 henkilöä. Syksyllä Kuopion Watereille osallistui 113 lukiolaista 36 eri lukiosta ja Turun Watereille 222 lukiolaista 72 eri lukiosta. Ensimmäistä kertaa osallistuvia oli molemmilla syksyn Watereilla yhteensä 168.</p> <p>Koulutuksissa on ollut paitsi yhteisön hyvinvointiin ja tehokkaampaan toimintaan liittyvä näkökulma, mutta sen lisäksi myös yksilöllistä osaamista kehittäviä osa-alueita. Saatu palaute on ollut pääosin hyvää.</p> <p>Yhdenvertaisuustavoitteet on pidetty mielessä paitsi tapahtumien suunnittelussa, myös viestimisessä sisällöllisesti. Yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita on nostettu esiin viestintäohjeistuksissa. Tapahtumilla somettavien viestintä on ollut monipuolista ja laadukasta.</p> <p>Eduskuntavaalien yhteydessä toteutettiin ennakköäenestystempauskisa. Watereiden markkinointi on tapahtunut pääosin Instagramissa, joissa on pyritty nostamaan kommentoinnin määrää. Osallistujat ovat käyttäneet tapahtumien omia sekä #lukiolaiset aihetunnisteita. Julkaisujen laatu on ollut hyvää. Julkaisujen jakamiseen voisi kannustaa jatkossa lisää.</p>
14	Tapahtumat ovat osallistujille paikka kehittyä, oppia uutta ja verkostoitua.	<p>Järjestetään vähintään kolmet aktiivipäivät.</p> <p>Tapahtumien koulutussisällöt ovat monipuolisia sekä poikkitieteellisiä ja -taiteellisia.</p> <p>Varmistetaan, että tapahtumaosallistujille annetaan selkeitä mahdollisuuksia ja eväitä verkostoitua myös workshoppien ohella.</p>	<p>Järjestettiin vuoden aikana kolmet aktiivipäivät: Talvipäivät Vantaalla tammikuussa, Kevätpäivät Lapualla toukokuussa ja Syyspäivät Tampereella elo–syyskuun vaihteessa.</p> <p>Tapahtumien ohjelmat on laadittu ajankohtaisten teemojen pohjalta, ja niitä on pyritty uudistamaan ja kehittämään kerättyjen palautteiden perusteella.</p> <p>Tapahtumien osallistujille on luotu mahdollisuuksia verkostoitua esimerkiksi iltaohjelmassa sekä WhatsApp-ryhmässä. Koulutuksissa on arvottu ryhmät ja näin osallistujat ovat päässeet kouluttautumaan yhdessä uusien ihmisten kanssa.</p>
15	Jokaisen Suomen lukiolaisen on mahdollista ja mielekästä osallistua Liiton tapahtumille.	<p>Luodaan laajasti erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Kartoitetaan mahdollisuutta tarjota helpotusta tapahtumamaksuihin tarpeen vaatiessa.</p> <p>Järjestetään tapahtumia maantieteellisesti kattavasti.</p> <p>Huomioidaan tapahtumilla yhdenvertaisuus.</p> <p>Tapahtumilla on ajankohtaista sisältöä, jotta emme putoaisi kehityksen kelkasta.</p>	<p>Kaikilla kevään tapahtumilla on tarjottu Early Bird -hintaa. Yhteistyökumppaneita ei olla vielä mietitty. Järjestösektori on miettinyt kuinka tapahtumamaksuja saadaan pienemmäksi sekä kuinka saataisiin luotua malli tapahtumamaksujen stipendijärjestelmään. Ollaan kartoitettu kumppaneita yhteisen mallin toteuttamiseen. Aiheesta on käyty keskustelua muiden toisen asteen järjestäjien sekä Nuvan kanssa.</p> <p>Tapahtumapaikkojen sijainteja ei ole ollut tarpeellista muokata. Esitys vuoden 2020 tapahtumapaikoista on tehty ja se on hyväksytty.</p> <p>Häirintätapauksiin on tartuttu kun niitä on tapahtumilla ilmennyt. Kevään aikana on tarkasteltu toimiston päässä yhdenvertaisuusuunnitelmaa. Suunnitelman käsittely jatkuu syksyllä kun sen toteutumista tarkastellaan liittokokouksessa.</p> <p>Kevään aikana on tuotu esiin kevään ajankohtaisia asioita puheenjohtajien ajankohtaiskatsauksissa. Erityisesti ollaan taisesti kerrottu eduskuntavalikampanjan etenemisestä. Ollaan reagoitu pinnalla oleviin asioihin esimerkiksi mielenosoituksella. PJ-päivillä on hyödynnetty alumnipuhujaa kertomassa kokemuksia tulevasta.</p>

OPISKELIJAKUNTATOIMINTA

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
16	Opiskelijakuntien toiminta on demokraattista ja kaikki lukion opiskelijat mukaan ottavaa.	<p>Viestitään opiskelijakunnille demokraattisista toimintatavoista ja innostetaan opiskelijakuntia niiden käyttöönottoon.</p> <p>Tuetaan opiskelijakuntia demokraattisen toiminnan organisoinnissa ja edistämässä esim. kouluttamalla ja tuottamalla materiaaleja.</p> <p>Tehdään selkeä ja helppo malli kestävän kehityksen suunnitelmasta opiskelijakunnille toteutettavaksi.</p>	<p>Luotu Osallisuuden hyvät käytänteet -suositus, josta viestitty Opetushallitukselle ja lukioiden rehtoreille. Lisäksi luotu ohjeistuksia opiskelijakunnille ja piireille siihen, miten opiskelijat voisivat osallistua paikalliseen LOPS-työhön.</p> <p>Demokraattisia käytänteitä on edistetty koulutuksissa.</p> <p>Liittokokous on hyväksynyt liiton kestävän kehityksen ohjelman, jota sovelletaan tapahtumiin. Järjestösektori on käynyt läpi tapahtumatuotannon prosessit kestävän kehityksen näkökulmasta ja kiinnittänyt huomiota erityisesti tapahtumien hiilijalanjälkeen ja päästöjen kompensointiin.</p>
17	Jokaisella opiskelijakunnalla on henkilökohtainen ja toimiva kontakti omaan piiriin.	<p>Tuetaan piirejä opiskelijakuntien yhteystietojen keräämisessä ja päivittämisessä.</p> <p>Valtakunnallisilla tapahtumilla koulutetaan vastuulukiotoiminnasta.</p> <p>Koulukävijäkoulutuksessa panostetaan opiskelijakuntien tapaamisen kouluttamiseen.</p>	<p>Piireille on tarjottu pyydettyä apua opiskelijakuntien yhteystietojen keräämiseen.</p> <p>Talvipäivillä koulutettiin piirien toimijat vastuulukiotoimintaan, ja vastuulukiotoiminnasta ja sen tekemisestä laadittiin piireille lyhyt paperi.</p> <p>Koulukävijäkoulutus toteutettiin syksyllä. Myös muissa koulutustapahtumissa on panostettu vuorovaikutus- ja esiintymisosaamisen kehittämiseen.</p>
18	Jokainen opiskelijakunta tavoitetaan laadukkaalla viestinnällä.	<p>Opiskelijakuntatoiminnan markkinoinnissa hyödynnetään monipuolisesti eri kanavia, joissa julkaistaan monipuolista sisältöä.</p> <p>Viestintä suunnitellaan huolella yhdessä kaikkien sektoreiden kanssa.</p> <p>Opiskelijakuntaviestinnästä tehdään selkeä suunnitelma.</p> <p>Tuetaan piirejä monipuolisen opiskelijakuntaviestinnän toteuttamisessa.</p> <p>Opiskelijakuntaviestintä suunnitellaan sekä yksittäisille opiskelijakuntatoimijoille että laajemmille joukoille kuten opiskelijakuntien puheenjohtajistoille.</p>	<p>Opiskelijakuntatoimintaa ja siihen liittyviä ajankohtaisia asioita on markkinoitu Facebookissa ryhmässä, johon kaikkia opiskelijakuntatoimintatoimijoita kannustetaan liittymään, ja opiskelijakuntakirjeissä. Sen lisäksi lukiomaailman ajankohtaisia asioita on tuotu esille liiton viestinnässä esim. Instagramissa, ja opiskelijakuntia on kannustettu siellä vaikuttamaan paikallisiin asioihin kuten lukion opetussuunnitelmaan.</p> <p>Kaikki sektorit ovat osallistuneet opiskelijakuntaviestintään erityisesti omista osaamisalueistaan.</p> <p>Opiskelijakuntaviestinnän suunnitelmaa ei ole tehty, vaan opiskelijakuntaviestintää on tehty vanhojen ja vakiintuneiden mallien perusteella.</p> <p>Piirien viestintä- ja opiskelijakuntavastaavia on tuettu tehtävissään ympäri vuoden. Piireille on tarjottu materiaaleja ja tietoa opiskelijakuntia koskevista ajankohtaisista asioista. Erityisesti Water-opiskelijakuntafestivaaleista viestissä on tuotettu valmiita materiaaleja ja konsepteja sekä tehty myös vahvaa piirien välistä yhteistyötä.</p> <p>Opiskelijakuntaviestinnässä on tuotu esille opiskelijakuntia kokonaisuuksina koskevia teemoja sekä yksilöiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa.</p>
19	Opiskelijakunnat haluavat kouluttautua toimintaansa ja saavat selkeää hyötyä Liiton koulutustoiminnasta.	<p>Järjestetään neljät (4) valtakunnalliset Water-opiskelijakuntafestivaalit.</p> <p>Water-opiskelijakuntafestivaalit antavat valmiuksia niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin opiskelijakuntatoimijoille.</p> <p>Tuetaan ja koulutetaan piirejä opiskelijakuntien ja tutorien täsmäkoulutusten järjestämisessä laatimalla valmiita materiaaleja ja kehittämällä niitä.</p> <p>Opiskelijakuntia kannustetaan valtakunnallisissa tapahtumissa yhteistyöhön muiden opiskelijakuntien kanssa.</p>	<p>Waterit järjestettiin keväällä Rovaniemellä ja Hämeenlinnassa sekä syksyllä Kuopiossa ja Turussa.</p> <p>Ohjelmasuunnittelussa pyrittiin huomioimaan monipuolisuus sekä osallistujien että kouluttajien erilaiset kokemustilat. Sekä Watereilta että täsmäkoulutuksista saatu palaute on ollut pääsääntöisesti erittäin hyvää.</p> <p>Kouluttajajos on laatinut materiaaleja piireille. Materiaalit ovat olleet toimivia.</p> <p>Yhteistyöhön on kannustettu piirien omista tuokioista sekä opiskelijakuntien yhteistyöhön keskittyvissä koulutuksissa. Opiskelijakuntayhteistyöhön kannustamiseen olisi voitu kiinnittää valtakunnallisilla tapahtumilla enemmän huomiota.</p>

20	Ohjaavat opettajat haluavat kehittyä tehtävässään ja saada opiskelijakunnat kouluttautumaan liiton tapahtumille.	<p>Järjestetään koulutusta lukioiden opiskelijakuntien ohjaaville opettajille.</p> <p>Kehitetään ohjaaville opettajille suunnattua viestintää kartoittamalla uusia toimintamalleja.</p> <p>Kartoitetaan mahdollisuuksia piirien toteuttamiin ohjaavien opettajien koulutuksiin.</p>	<p>Järjestettiin Ohjus-koulutus keväällä Kuopiossa ja syksyllä Lahdessa. Syksyllä koulutukseen osallistui ennätysmäärä, noin 20 ohjaavaa opettajaa.</p> <p>Ohjaavien opettajien keskusteluryhmässä on pyritty herättämään keskustelua erilaisista opiskelijakuntaa koskettavista aiheista. Facebook-ryhmästä on viestitty ohjaavien opettajien uutiskirjeissä sekä koulutuksissa. Ryhmässä on yhteensä yli sata jäsentä. Keskustelun aktiivisuuteen ja keskustelunavauksiin olisi voitu kiinnittää enemmän huomiota.</p> <p>Mahdollisuuksia ei ole juuri kartoitettu piirien mahdollisuuksien osalta.</p>
----	--	---	---

PIIRITOIMIKUNTA

Nro	Päätavoite	Toimenpide	Toteutus ja tulokset
21	Piiritoimikunta kehittää piirien toimintaa valtakunnallisesti ja osallistuu liiton kehittämistyöhön yhteistyössä liittohallituksen kanssa.	<p>Liittohallitus ja piiritoimikunta kokoontuvat yhteen vähintään kerran vuodessa. Kokoontumisen sisältöä suunnitellaan liittohallituksen ja piiritoimikunnan yhteistyöllä.</p> <p>Piiritoimikunta kokoontuu vähintään neljä kertaa vuoden aikana kokoustamaan ja suunnittelemaan toimintaansa.</p> <p>Järjestetään Kapulanvaihto-viikonloppu, jossa piiritoimikunta saa perehdytystä tehtäviinsä.</p> <p>Piiritoimikunta ja liittohallitus käyvät läpi vuoden jatkuvaa vuoropuhelua aktiivisesti.</p>	<p>On järjestetty kaksi liha-PTMK GT -tapahtumaa, joissa on panostettu erityisesti järjestön tulevaisuuden teemojen pohdintaan. Piiritoimikunta on kokoustanut kuusi kertaa, joista neljä on tapahtunut järjestetyssä viikonlopussa.</p> <p>Piiritoimikunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja on ollut mukana lähes kaikissa liittohallituksen kokouksissa.</p>
22	Piiritoimikunnasta on hyötyä toimijoille.	<p>Piiritoimikunta päättää itselleen yhteisen projektin, jota vie eteenpäin yhteisissä kokoontumisissaan.</p> <p>Piiritoimikunta kuulee toimijoita mahdollisimman laajasti työstäessään projektiaan.</p>	<p>Piiritoimikunta toteutti kaikkien ideamallipankin KIMPPA -projektin, jonne on tarkoitus koota kaikki piiritoiminnan kannalta tärkeä aineisto.</p> <p>Kaikkien ideamallipankin työstöön osallistui piiritoimikunnan ulkopuolisia toimijoita, ja ideamallipankki on avoin kaikilla.</p>

Toimintakertomus 2019

JOHTAMINEN JA TALOUS

Vuosi 2019 oli monella tapaa muutosten vuosi, kun moni pitkäaikainen työntekijä siirtyi uralla eteenpäin. Pääsihteeri tuli valituksi eduskuntaan ja uusi pääsihteeri astui sisään kesäkuun alusta. Johtamisessa keskityttiin ennakointiin, josta esimerkkinä toimi keväällä aloitettu tulevaisuusprojekti. Toimintaympäristön muutoksiin vastattiin muun muassa keräämällä tietoa Lukiolaisbarometrissa ja valmistautumalla uuden strategian työstämiseen. Toiminnassa pyrittiin myös kehittämään uusia tapoja mitata toiminnan vaikuttavuutta. Työntekijöiden ryhmäytymiseen panostettiin, kun yli puolet toimiston väestä vaihtui syksyn aikana. Monelta osin vuosi oli vaiherikas ja kiintoisa myös johtamisen saralla. Asiat kuitenkin saatiin hyvin hoidettua turbulenssista huolimatta.

Kärkihankkeet

Nro	Päätavoite	Toimenpiteet	Toteutus & tulokset
1	Liiton toimintaa ja taloutta uudistetaan vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin siten, että liiton vaikuttavuus ja toiminnan laatu turvataan.	<p>Varmistetaan, että liiton jäsenyys on myös tulevaisuudessa lukiolaiselle houkutteleva ja hyödyllinen. Seurataan opiskelijakortin avautumisen vaikutuksia liiton jäsenmäärään ja reagoidaan tarvittaessa ripeästi. Sujuvoitetaan jäseneksi liittymistä eri kanavissa.</p> <p>Kehitetään ja kokeillaan uusia palveluita sekä kumppanuus- ja jäsenhankintakonsepteja, ja vakiinnutetaan onnistuneet kokeilut osaksi liiton toimintaa. Toteutetaan sopivien yhteistyökumppaneiden löytyessä tutkimus lukiolaisten tarpeista ja toiveista liiton toiminnan kehittämisen tueksi.</p> <p>Vahvistetaan ja monipuolistetaan liiton tulopohjaa.</p> <p>Huolehditaan hyvästä johtamisesta ja sujuvasta tiedonkulusta toimistolla niin, että jokainen toimihenkilö on osaltaan mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa liiton uudistamista ja resurssien turvaamista.</p>	<p>Toteutettiin tulevaisuusprojekti, jonka tavoitteena on tunnistaa uudistumistarpeet sekä tutkia, luoda ja pilotoida uusia ideoita ja käytäntöjä tukemaan liiton siirtymistä 2020-luvulle. Projektin haasteeksi nousi kuitenkin pääsihteerin vaihtuminen projektin kannalta kriittisenä hetkenä, joten seuranta jäi vähän puolitiehen.</p> <p>Osana tulevaisuusprojektia kirkastettiin jäsenyyden hyötyjä, kehitettiin jäsenhankintaa, ideoitiin uusia jäsenetuja, kehitettiin jäsenyyden myyntikanavaa Frankin kanssa ja päätettiin jäsenyyden hinnoittelusta 2019-2020.</p> <p>Toteutettiin yhdessä OKM:n ja Otuksen kanssa Lukiolaisbarometri. Tuloksia hyödynnetään oman toiminnan kehittämässä ja strategiaprosessissa. Toteutettiin omia nopeampia kyselyitä liiton toiminnan kehittämisen tueksi.</p> <p>Kumppanuuksien ja ilmoitusten myyntiä kehitettiin vuonna 2019. Musta tulee isona -kampanjaan myytiin ensimmäistä kertaa paikkoja, joissa korkeakoulut saivat näkyvyyttä meidän some-kanavissa. Lisäksi aloitettiin Tonnitorstai -kampanja, jossa nostettiin jäsenetuja. Tonnitorstaisissa on potentiaalia, jota voidaan jatkossa hyödyntää myös uudenaikaisena kumppanuuspalveluna.</p> <p>Erilaisia sopimuksia on tarkistettu ja kilpailutettu. Työtä jatketaan syksyn aikana. Heikki tapasi sijoitusfirmaa, jonka kanssa voisi tehdä mahdollista sijoitusyhteistyötä.</p>
2	Liiton toimihenkilöt ovat motivoituneita ja hyvinvoivia, ja heillä on hyvät valmiudet itsensä johtamiseen.	<p>Vahvistetaan liiton toimihenkilöiden ja puheenjohtajiston itsensä johtamisen taitoja ja tarjotaan sitä helpottavia työkaluja. Huolehditaan, että kenenkään työkuorma ei kasva liian suureksi ja että jokaisella on mahdollisuus ja keinot hallita omaa työtään. Vahvistetaan työyhteisön hyvinvointia tukevia käytäntöjä ja tarjotaan toimihenkilöille monipuolisia mahdollisuuksia hyödyntää ja kehittää omaa osaamistaan.</p>	<p>Alkuvuodesta järjestettiin koulutus ajanhallinnasta ja itsensä johtamisesta. Kuormittavuutta seurattiin kehityskeskusteluissa ja niitä seuranneissa tsekkikeskusteluissa.</p> <p>Järjestettiin kaksi tykypäivää ja muita kivoja mahiksia yhdessäoloon muun muassa kämppäkierroksen voimin. Tehdään jotain tervehenkistä kiva. Tuettiin toimihenkilöiden kouluttautumista vuotuisella budjetilla. Erityisesti kiinnitettiin huomiota perehdytykseen, kun toimihenkilöitä vaihtui tasaiseen tahtiin.</p> <p>Yhteensä vuoden aikana vaihtui yli puolet toimihenkilöistä, joista ensimmäinen oli pääsihteeri kevään aikana. Toimihenkilöiden vaihtuvuus toi haasteita erityisesti perehdytykseen, koska moni oli uusi vielä silloin, kun perehdytyksen oli tarkoitus alkaa.</p>
3	Liiton toiminta on vaikuttavaa, johtaminen tavoitteellista ja toiminnanohjaus selkeää.	<p>Järjestetään kolmet toiminnasuunnittelupäivät, jossa liittohallitus ja toimihenkilöt suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät liiton toimintaa yhdessä.</p> <p>Kehitetään liiton toiminnanohjausta tukemaan vaikuttavuuden arviointia ja päätöksentekoa. Seurataan strategian ja toimintasuunnitelman toteutumista säännöllisesti. Huolehditaan, että johtaminen ja toiminnanohjaus parantavat liitossa työskentelyn ja toimimisen edellytyksiä.</p> <p>Tehdään liiton toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta näkyväksi lukiolaisille ja sidosryhmille.</p>	<p>Toiminnasuunnittelupäiviä järjestettiin yhteensä kolme kappaletta. Toiminnasuunnittelupäivissä aloitettiin tulevaisuusprojekti, tehtiin asiakirjoja ja tutustuttiin toimihenkilöiden ja luottamustoimijoiden kanssa.</p> <p>Toimintasuunnitelman toteutussuunnitelma tehtiin vuoden alussa ja sitä seurattiin pitkän vuotta.</p> <p>Vaikuttavuuden mittaamista aloitettiin, mutta se jäi vuodelta kesken, koska toimijat vaihtuivat tiuhaan. Vuoden 2020 budjettiin varattiin rahaa Lukiolaisten liiton vaikuttavuustutkimuksen tekemiseksi. Lisäksi osallistuja määriä ja palautetta on kerätty tapahtumilta, joista toiminnan vaikuttavuutta voidaan lähteä tutkimaan.</p> <p>Asiakirjavalmisteluun tehtiin erittäin hyödylliseksi koettu työkalu, jonka avulla liittohallitus on työstänyt asiakirjoja hienosti. Toimintasuunnitelman uudistus laitettiin käytäntöön mm. jatkuvan toiminnan kuvauksen avulla.</p> <p>Paikkoja visioinnille on luotu muun muassa yhteisillä teemalounailla ja kuukausittaisella Toimistopallo -konseptilla, jonne kuka tahansa on voinut tuoda uusia ajatuksia, joihin on kaivannut pallottelu apua.</p>

Jatkuva toiminta ja muut projektit

Nro	Päätaivoite	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
4	Liitto on vetovoimainen työnantaja ja kiva työyhteisö, jota kehitetään yhdessä entistä paremmaksi.	<p>Vahvistetaan hyvää johtamista ja rakennetaan helppoja kanavia antaa ja saada palautetta.</p> <p>Järjestetään työyhteisön kehittämispäivä sekä yhteisiä koulutuksia. Lisätään sektorirajat ylittävää yhteistyötä ja huolehditaan työyhteisön sisäisestä tiedonkulusta.</p> <p>Perehdytetään uudet työyhteisön jäsenet huolellisesti ja systemaattisesti. Tarjotaan toimihenkilöille ja liiton puheenjohtajistolle ympärivuotisesti tukea työssään.</p>	<p>Pääsihteerin vaihtuessa tavoite ei ole täysin toteutunut, koska hetken aikaan pääsihteerinä ei ollut. Kehityskeskusteluja ja tsekkikeskusteluja on kuitenkin pidetty, mutta ei niin usein kuin suunniteltiin. Suunniteltuun rytmitykseen palataan uuden pääsihteerin johdolla.</p> <p>Kartoitettiin ideoita ja tarpeita työyhteisön kehittämiseksi. Pidetään työyhteisön kehittämispäivä, jossa pureudutaan keskeisimpiin kehityskohtiin. Slackin käyttöä parannettiin vuonna 2019. Vuoden 2020 budjettiin on varattu sähköpöytien hankkiminen. Hankintoja on tehty myös näyttöjen ja näppäimistöjen osalta.</p> <p>Vuosi 2019 on ollut rekrytointien vuosi. Uusi pääsihteerä aloitti työskentelyn kesäkuun alusta, kun edellinen tuli valituksi eduskuntaan. Lisäksi rekrytointeja on tehty erilaisiin sijaisuuksiin ja toistaiseksi oleviin tehtäviin. Perehdytyksestä on saatu hyvää palautetta uusilta työntekijöiltä, mutta sijaistamiskäytänteet vaativat vielä kehittämistä.</p>
5	Liiton taloutta suunnitellaan ja hoidetaan pitkäjänteisesti ja huolellisesti.	<p>Perehdytetään liittohallitus, uudet toimihenkilöt sekä piirihallitukset huolellisen taloudenpidon ja hyvän hallinnon periaatteisiin sekä tarvittavien työkalujen käyttöön.</p> <p>Päivitetään keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma ja toteutetaan sitä.</p> <p>Laaditaan talousarviota täsmentävä reaalityaloussarvio, jossa toimintaa sopeutetaan tarpeen mukaan, ja seurataan sen toteutumista säännöllisesti.</p>	<p>Keskipitkän aikavälin taloussuunnitelman päivitys aloitettiin, mutta prosessi on vielä kesken. Prosessia jatketaan loppuvuodesta ja ensi vuoden alusta. Talouden pitoa täsmentävä reaalityaloussarvio tehtiin kevään aikana. Jokaiselle työntekijälle on järjestetty talouden perehdytys. Lisäksi piirihallitukset ja liittohallitus on perehdytetty talouden käytänteisiin. Jokaisessa liittohallituksen kokouksessa on käyty läpi talouden seuranta. Talouden perehdytys huomioitiin myös uusien toimijoiden perehdytyksessä joulukuussa</p>
6	Liittohallitus johtaa ja kehittää Liiton toimintaa avoimesti ja vuorovaikutuksessa piirijärjestöjen, opiskelijakuntien ja koko jäsenistön sekä toimihenkilöiden kanssa.	<p>Liittohallitus perehdytetään kautensa alussa ja hallitukselle järjestetään ympärivuotisesti koulutusta tehtävien hoitamisen tueksi. Jo liiton johtotehtäviin hakeutuville tarjotaan perehdytystä hakemastaan tehtävästä.</p> <p>Liittohallituksen rooli ja tehtävät tehdään tutuksi lukioalaistomijoille ja liittohallituksen toiminnasta viestitään aktiivisesti. Liittohallituksen jäsenillä on kummipiirit, joihin he pitävät erityisesti yhteyttä. Myös jäsenjärjestöllä on oma kummi.</p> <p>Liiton sisäistä osallisuustyötä vahvistetaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota opiskelijakuntien mahdollisuuksiin saada tietoa liiton toiminnasta ja osallistua sen kehittämiseen. Vahvistetaan mahdollisuuksia liittohallituksen ja toimihenkilöiden vuorovaikutukselle.</p>	<p>Liittohallitukselle järjestettiin koulutusta kautensa alussa, jota pyrittiin täydentämään pitkin vuotta. Liittohallituksen vieraili eri sidosryhmien luona, joissa liittohallitus sai perehdytystä muun muassa vaikuttamisesta ja yritystoiminnasta. Iltakouluja pidettiin esimerkiksi lukioiden rahoitusjärjestelmästä. Korpিকেikka järjestettiin syksyllä, jonne kokoontuivat liiton ja piirien johtotehtäviin hakeutuvat henkilöt.</p> <p>Piirikummit nimettiin. Liittohallituksen toiminnasta ei ole viestitty aktiivisesti lukioalaistomijoille, mikä on todella harmillista.</p>
7	Liitto osallistuu yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen myös oman ydintoimintakenttänsä sivuhaaroissa.	<p>Ideoidaan uusi hanke ja haetaan sille rahoitusta.</p>	<p>Huipputapaaminen järjestettiin ja siitä saatiin hyvää palautetta. Loppuraportista käy ilmi toiminnan tulokset. Haettiin rahoitusta lukioalaisten työelämätaitojen vahvistamiseen, joka myös saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriöstä.</p>
8	Liiton toiminta on kestävä kehityksen arvojen mukaista.	<p>Liitto edistää kestävä kehitystä omassa toiminnassaan sekä kannustaa lukioita toimimaan kestävä kehityksen mukaisesti.</p> <p>Toimeenpannaan liittokokouksen hyväksymä kestävä kehityksen suunnitelma.</p> <p>Huomioidaan kestävä kehityksen suunnitelma myös liiton asiakirjavalmistelussa ja kartoitetaan, miten eri sektorit osallistuvat kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen.</p>	<p>Kestävä kehityksen suunnitelmaa ei keretty toimeenpanemaan vuonna 2019. Vastuuus epäonnistui osittain henkilövaihdojen takia. Kestävä kehityksen suunnitelma kuitenkin huomioitiin toteutussuunnitelman tekemisen yhteydessä.</p>
9	Yhdenvertaisuus toteutuu liiton toiminnassa.	<p>Arvioidaan liittokokouksen hyväksymän yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuminen ja päivitetään ohjelma.</p>	<p>Liittohallitus ja piiritoimikunta vastasivat varapuheenjohtajan johdolla yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisestä. Liittohallitus ja piiritoimikunta käsittelevät asiakirjaviikonlopuissaan yhdenvertaisuussuunnitelman. Liittokokouksessa päätettiin päivitetystä suunnitelmasta.</p>